

POLICEJNÍ AKADEMIE ČESKÉ REPUBLIKY V PRAZE

Fakulta bezpečnostního managementu

Katedra správního práva a správní vědy

Právní aspekty regulace jednorázových plastových výrobků

Bakalářská práce

Legal aspects of the regulation of disposable plastic products

Bachelor thesis

VEDOUCÍ PRÁCE

JUDr. Sobotka Michal, Ph.D.

AUTOR PRÁCE

Martin Bednář

Praha 2022

ANOTACE

Bakalářská práce se zaměřuje na regulaci jednorázových plastových výrobků, které jsou potencionálními zdroji odpadu, z pohledu vnitrostátního, evropského a mezinárodního práva. Definuje plast, jeho šetrnější alternativy k životnímu prostředí a preventivní opatření. Obsahuje dotazníkové šetření o výskytu těchto produktů v restauracích a barech a o připravenosti jejich provozovatelů na novou právní úpravu.

KLÍČOVÁ SLOVA

Jednorázový plastový výrobek, odpad, plast, obal, ochrana životního prostředí, alternativy, opatření

ANNOTATION

The aim of this bachelor thesis is regulation of disposal plastic products, which are potential sources of waste, from the perspective of national, European, and international law. It defines plastic, its more environmentally friendly alternatives, and preventive measures. It contains a questionnaire investigation on the presence of these products in restaurants and bars and on the preparedness of their owners for the new legislation.

KEYWORDS

Disposal plastic product, waste, plastic, packaging, environmental protection, alternatives, measures

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že předložená práce je mým původním autorským dílem, který jsem vypracoval samostatně. Veškerou literaturu a další zdroje, z nichž jsem čerpal, v práci řádně cituji a jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

V Praze dne 12. 2. 2022

Martin Bednář

Touto cestou bych chtěl velice poděkovat vedoucímu bakalářské práce panu doktorovi Michalu Sobotkovi za jeho čas, rady a informace, které mi při zpracování této práce poskytl.

Obsah

Úvod.....	6
I. Teoretická část	10
1 Prameny právní úpravy jednorázových plastových výrobků	10
1.1 Mezinárodní a evropská legislativa vztahující se k této problematice.....	11
1.2 Návrh zákona o omezení dopadu některých plastových výrobků a související právní předpisy	15
2 Jednorázový plastový výrobek.....	24
2.1 Jednorázový plastový výrobek jako zdroj odpadu	24
3 Alternativy nahrazující používání jednorázových plastových výrobků	28
4 Předcházení vzniku odpadu z jednorázových plastů	32
II. Praktická část	35
5 Metodologie výzkumu	35
5.1 Cíle a hypotézy	35
5.2 Dotazníkové šetření.....	36
5.3 Výsledky výzkumu a jeho grafické zpracování	37
5.4 Zhodnocení hypotéz	44
5.5 Shrnutí a zhodnocení	46
Závěr.....	47
Seznam použité literatury.....	49
Seznam tabulek, grafů a obrázků.....	53
Seznam příloh	54
Přílohy práce	55

Úvod

Zdravé životní prostředí a jeho stav je nejen biologickým a ekologickým, ale i ekonomickým a sociálním předpokladem existence člověka na Zemi. Stav tohoto prostředí však ovlivňuje celá řada vnějších faktorů a jevů, a to v čele s globálními problémy lidstva.¹ Jedním z příkladů je znečišťování prostředí plasty, což vede mimo jiné ke snaze regulovat jednorázové plastové výrobky. Tato problematika je předmětem mé bakalářské práce.

Ačkoli tomu dnešní stav neodpovídá, hlavním důvodem, za kterým byly plasty vytvořeny byla ochrana životního prostředí, a to omezení nadměrného lovu slonů v Africe a Indii, kdy materiál slonoviny byl dříve používán při výrobě kulečnickových koulí a dalších produktů. Na tento podnět byl vynalezen Johnem Wesley Hyattem polysyntetický plast pod názvem Celuloid. Dalším mezníkem bylo vytvoření plně syntetického materiálu bakelit Leem Hendrikem Baekelandem.²

Revoluce ve výrobě plastů, jako náhradě za přírodní materiály, nastala během druhé světové války v Americe. Tehdejší produkce plastikářského průmyslu vzrostla o 300 %. Podle autorky Susan Freinkel: „*produkt za produktem, trh za trhem, plasty zpochybňovaly tradiční materiály a zvítězily, když nahradily ocel v autech, papír a sklo v obalech a dřevo v nábytku.*“³ V roce 1950 svět produkoval pouze 2 miliony tun plastu ročně. Od té doby se roční produkce zvýšila téměř 200krát a v roce 2015 dosáhla 381 milionů tun, a právě toto má za následek obrovské znečištění životního prostředí.⁴

Zhoršující se situace je nám zřejmá zejména z výskytu plastů v oceánech a mořích. Plasty v Unii tvoří 80 až 85 % znečištění odpady v mořích, přičemž plastové výrobky na jedno použití představují 50 % a výrobky spojené s rybolovem

¹ DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. str. 5

² Sueddeutsche.de [online]. Kunststoff aus dem Neandertal. [cit. 28.1.2022]. Dostupné z: <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/anfaenge-des-plastiks-kunststoff-aus-dem-neandertal-1.2096041>

³ FREINKEL, Susan. Plastic: a toxic love story. Boston: Houghton Mifflin Harcourt, 2011. ISBN 054715240X. str. 4

⁴ Our world in data [online]. Plastic pollution, 2018. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/plastic-pollution>

27 % z celkového počtu. Plasty se dostávají do oceánu například z řek protékajících městy, kanalizačními systémy z toalet, z nákladních či rybářských lodí, anebo unikají z továren ve formě surových plastů tzv. pelet atd.⁵

Již řadu let odborníci bijí na poplach a snaží se před hrozbou nenávratných změn varovat. V roce 2017 vydala Nadace Ellen Mac Arthurové odhad, že do roku 2050 bude v oceánech více plastu než ryb.⁶ Více než 40 % mořských ptáků požije plasty, rekordní počet nalezených kusů plastů v 90denním mláděti je 276 kusů.⁷ Známi britský přírodovědec David Attenborough ve své knize *Život na naší planetě* dokonce uvádí, že: „*na světě neexistuje jediná pláž bez odpadků*“.⁸

Spotřeba jednorázových plastových výrobků je ekvivalentem z nich vzniklého odpadu. Množství plastových odpadů v oceánech a mořích roste na úkor ekosystémů, biologické rozmanitosti a potenciálně i lidského zdraví a vyvolává rozsáhlé obavy. V odpadu zároveň končí cenné materiály, které by mohly být v hospodářství znovu využity.⁹ Podle společnosti CIEL v současné době emise skleníkových plynů z životního cyklu plastů ohrožují schopnost udržet růst globální teploty pod 1,5 ° C. Téměř každý kus plastu začíná jako fosilní palivo a skleníkové plyny jsou emitovány v každé jeho fázi životního cyklu.¹⁰

Reakcí na daný problém je přijetí směrnice na evropské úrovni a jelikož je Česká republika členskou zemí, zareagovala přípravou návrhu zákona, který je v současné době předložen do poslanecké sněmovny. Jedná se o transpozice směrnice č. 2019/904/EU o omezení dopadů některých plastových výrobků na životní prostředí. Jak již vyplývá z názvu této právní normy, cílem je zamezení vzrůstajícího fenoménu znečištění životního prostředí plastovými odpady, jakož i odklon od používání těchto výrobků k jiným variantám a snížení celkového

⁵ DOREY, Martin. Už – žádné – plasty: i ty můžeš změnit svět. Přeložila Pavlína STELZEROVÁ. Praha: Dobrovský, 2020. Via. ISBN 978-80-7585-733-0. str. 42

⁶ Tamtéž, str. 35

⁷ Pasticoceans.org [online]. Education guide, 2021. [cit. 26.2.2022]. Dostupné z: <https://plasticoceans.org/plastic-pollution-info-resources/>

⁸ ATTENBOROUGH, David a Jonnie HUGHES. *Život na naší planetě: mé svědectví a vize pro budoucnost*. Přeložil Jiří PETRŮ. Praha: Práh, 2021. ISBN 978-80-7252-884-4. str. 98

⁹ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2020. str. 10

¹⁰ Centre for international environmental law [online]. Plastic and climate executive summary, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.ciel.org/plasticandclimate/>

množství plastového odpadu a množství odhozeného plastového odpadu mimo určená místa v přírodě i v lidských sídlech (tzv. littering).¹¹

Transpozice směrnic EU není samozřejmě jedinou formou participace státu na ochraně životního prostředí. Tato činnost plyne z celkové státní politiky. Dokument Státní politiky životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 uvádí: „*Stát podporuje hierarchii nakládání s odpady, kdy je předcházení vzniku odpadu preferováno před materiálovým využitím a recyklací, recyklace před energetickým využitím odpadu a energetické využití odpadu před jeho odstraněním skládkováním. V souvislosti s vývojem a rozšiřováním nových materiálů a technologií je také potřeba počítat se vznikem nových odpadů jako jsou nanomateriály, kompozitní materiály a mikro plasty, kterým bude třeba přizpůsobit systém recyklace.*“¹² V řešení tohoto závažného problému můžeme využívat různých preventivních opatření skládajících se z regulování produkce, využívání alternativ k jednorázovým plastovým produktům, sběru a recyklaci vniklého odpadu. Ministerstvo životního prostředí například finančně podporuje projekty, které přecházejí na udržitelné materiály dotacemi ve výši cca 60 milionů korun. Z nového programového období operačního programu životního prostředí pro roky 2021–2027 poputuje na podporu přechodu na oběhové hospodářství 7,1 miliardy korun.¹³

Bakalářskou práci jsem rozdělil na teoretickou a praktickou část. V první části se za využití základních metod vědeckého poznání, jako např. popis, srovnání, zobecňování a dalších, věnuji regulaci jednorázových plastových výrobků z pohledu vnitrostátního, evropského a mezinárodního práva. Zejména se jedná o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí a transpozici této směrnice do českého právního řádu návrhem zákona o omezení

¹¹ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2020. str. 6

¹² Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 [online]. Zastřešující strategický dokument, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mzp/strategie/statni-politika-zivotniho-prostredi-2030-vyhled-do-2050>

¹³ Dotace udržitelných alternativ materiálů [online]. Projekt Ministerstva životního prostředí, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20211105_Vlada-opetovne-schvalila-zakon-o-jednorazovych-plastech

dopadu jednorázových plastových výrobků na životní prostředí. Dále o existujícím právním stavu vztahující se k této problematice, jako je například zákon č. 477/2001 Sb., o obalech, zákon č. 185/2001 Sb., o odpadech, zákon č. 258/2000 Sb. o ochraně veřejného zdraví a další. V této části popisují důvody pro další legislativního rozšíření, definují pojem jednorázového plastového výrobku, uvádím jeho šetrnější alternativy k životnímu prostředí a podstatu preventivních opatření.

V praktické části uvádím dotazníkové šetření týkající se výskytu jednorázových plastových výrobků, které bylo provedeno v restauracích a barech. Toto šetření bylo zaměřeno především na vztah těchto zařízení a omezení uvádění výrobků na trh podle článku 5 směrnice 2019/904 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí.

Hlavním cílem této bakalářské práce je popsat právní úpravu vztahující se k regulaci jednorázových plastových výrobků. Zejména konfrontuji českou právní úpravu s právní úpravou Evropské unie. Uvádím platnou vnitrostátní právní úpravu a její rozšíření o transpozici směrnice 2019/904. Zaměřuji se zvláště na jednorázový plastový výrobek jako potencionální zdroj odpadu, nikoliv pouze na obecnou strukturu odpadového hospodářství. Mým záměrem je také vyhodnotit, jaké přínosy a dopady na životní prostředí a člověka má přechod na jiné alternativní materiály a popsat míru důležitosti preventivních opatření ve vztahu ke vzniku odpadu z jednorázových plastových výrobků. Cílem praktické části je definovat jaký má navrhovaná legislativa vliv na restaurace a bary v České republice. Práce vychází z právního stavu ke dni 15. 2. 2022.

I. Teoretická část

1 Prameny právní úpravy jednorázových plastových výrobků

Základem regulace v dané problematice je tradiční administrativně právní přístup, který ukládá povinnosti ve formě různých zákazů, příkazů a omezení, z nichž pro adresáty plyne povinnost něčeho se zdržet nebo něco strpět anebo něco konat v zájmu ochrany životního prostředí.¹⁴

Současná právní úprava se natolik nevěnuje problematice omezení dopadu vybraných obalových i neobalových jednorázových plastových výrobků na životní prostředí poté, co se stanou odpadem.¹⁵ Ačkoli jsou například práva a povinnosti podnikajících fyzických osob a právnických osob při nakládání s obaly, zpětném odběru a využití odpadu z obalů upraveny v zákoně o obalech nebo nakládání s odpady v zákoně o odpadech. Některé neobalové plastové výrobky jsou upraveny zákonem o ochraně veřejného zdraví, nebo tabákové výrobky upravuje včetně jejich označování zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích.¹⁶

Z tohoto důvodu je předložen návrh zákona, který je transpozicí směrnice 2019/904. Navrhovaná právní úprava je v souladu s mezinárodními smlouvami, jimiž je Česká republika vázána a s předpisy Evropské unie. Na úrovni mezinárodního práva vztahujícího se k této problematice jde zejména o úmluvy OSN o mořském právu (UNCLOS), o zabránění znečišťování moří z lodí z roku (MARPOL) a Basilejskou úmluvou o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování. Na úrovni evropské legislativy je již v článku 191 smlouvy o fungování evropské unie uvedeno, že: „*politika Unie v oblasti životního prostředí přispívá ke sledování následujících cílů: zachování, ochrana a*

¹⁴ DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. str. 36

¹⁵ Opatření ke snížení spotřeby, požadavky na výrobky, označování výrobků a rozšířenou odpovědnost výrobce.

¹⁶ Důvodová zpráva k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2022. str. 1

*zlepšování kvality životního prostředí, ochrana lidského zdraví, uvážlivé a racionální využívání přírodních zdrojů.*¹⁷ Evropský parlament a Rada legislativním postupem rozhodne, jakou činnost bude Unie vyvíjet, aby bylo dosaženo těchto cílů.¹⁸ V následujících kapitolách jsou uvedeny další podstatné unijní předpisy, jako například směrnice 94/62/ES, 2008/98/ES a směrnice Evropského parlamentu a Rady 2014/40/EU, které směrnice 2019/904 doplňuje.

Ačkoli si právní úprava vždy klade za cíl zlepšení stávajícího i budoucího stavu, narůstající míra právní regulace činností majících negativní vliv na životní prostředí s sebou nese určitá nebezpečí. Složitost systému regulace klade stále vyšší nároky, jak na regulované subjekty, které se legislativním požadavkům musí přizpůsobit, tak na stát a jeho orgány, které jejich dodržování kontrolují a vynucují.¹⁹ Proto jsem v praktické části této práce zkoumal a zhodnotil, nakolik je navrhovaná právní úprava složitá a pro praxi srozumitelná a akceptovatelná.

1.1 Mezinárodní a evropská legislativa vztahující se k této problematice

Na globální problémy životního prostředí je třeba urychleně a zodpovědně reagovat na úrovni mezinárodní a evropské legislativy. Pokud bychom si představili řešení těchto problémů v České republice jako dům, mezinárodní právo je základní deskou. Evropské právo samotnou stavbou a právo vnitrostátní nám celou tuto budovu zastřešuje.

Mezinárodní právo veřejné upravuje pravidla chování států a je společně s mezinárodními organizacemi, které zajišťují nejen potřebné institucionální zabezpečení, ale i předpoklady k jejich řešení významným prostředkem k řešení globálních problémů.²⁰ Mezinárodní ochraně životního prostředí je v současné

¹⁷ Článek 191 [online]. Smlouva o fungování EU, 2012. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

¹⁸ Tamtéž, článek 192

¹⁹ Důvodová zpráva k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2022. str. 232

²⁰ Tamtéž, str. 8

době přisuzován velký význam a je důležitým základem i pro úpravu na evropské úrovni.²¹

Omezení jednorázového plastového znečištění přispěje k dosažení několika cílů, ke kterým se Evropská Unie a její členské státy zavázaly. Jedná se o plnění udržitelného rozvoje č. 12 stanoveného OSN, jímž je zajistit udržitelné vzorce spotřeby a výroby, který je součástí Agendy 2030 pro udržitelný rozvoj přijaté Valným shromážděním OSN dne 25. září 2015. Dále cíle udržitelného rozvoje č. 14 stanoveného OSN, který vyžaduje chránit a udržitelným způsobem využívat oceány, moře a mořské zdroje za účelem udržitelného rozvoje.²²

V souladu s Úmluvou OSN o mořském právu ze dne 10. prosince 1982 (UNCLOS), Úmluvou o předcházení znečišťování moří ukládáním odpadů a jiných látek ze dne 29. prosince 1972 (Londýnská úmluva) a protokolem k této úmluvě z roku 1996 (Londýnský protokol), přílohou V Mezinárodní úmluvy o zabránění znečišťování moří z lodí z roku 1973 (MARPOL) ve znění protokolu z roku 1978 a s Basilejskou úmluvou o kontrole pohybu nebezpečných odpadů přes hranice států a jejich zneškodňování ze dne 22. března 1989 jsou členské státy povinny zajistit environmentálně šetrné nakládání s odpady, aby předcházely a omezily znečišťování moří odpadky ze zdrojů na moři i z pozemních zdrojů. Omezování znečištění moří odpadky je klíčovým krokem k dosažení. V této souvislosti spolupracuje Unie s partnery na mnoha mezinárodních fórech, jako jsou skupiny G20, G7 a OSN.²³

Unijní právo životního prostředí je dnes nejen velmi rozsáhlým souborem environmentálních norem, ale také nejdůležitějším faktorem ovlivňujícím vnitrostátní legislativu v oblasti práva životního prostředí.²⁴ Nejčastějším příkladem sekundární legislativy EU jsou směrnice, které tvoří asi 80% environmentální legislativy Unie.²⁵ Směrnice je závazná pro každý stát, kterému je

²¹ Tamtéž, str. 98

²² Bod 2 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí str. 2

²³ Tamtéž, bod 3

²⁴ DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7. str. 149

²⁵ Tamtéž, str. 152

určena, pokud jde o výsledek, jehož má být dosaženo. Směrnice musí být transponována do vnitrostátního právního řádu ve stanovené lhůtě formou obecně závazného právního předpisu.²⁶ V našem případě u směrnice 2019/904 tato lhůta již uplynula, což představuje značný problém.

Ke vzniku této směrnice došlo v souvislosti s akčním plánem EU pro oběhové hospodářství a evropskou strategií pro plasty v oběhovém hospodářství, v níž je konkrétně uvedeno, že: *„je nutné řešit nepřetržitý nárůst vzniku plastových odpadů a jejich únik do životního prostředí, to zejména do mořského prostředí, aby bylo možné vybudovat skutečně oběhový životní cyklus plastů.“*²⁷ Jedná se o přechod ze současné strategie – vytěžím, vyrobím, použiji, vyhodím na strategii oběhovou.

Směrnice 2019/904 uvádí konkrétní opatření, kterými chce nárůst plastového odpadu snížit. Ustanovení splňující možné dosažení tohoto cíle je uvedeno v článku 5, části přílohy B, kterým se zakazuje nabízení následujících produktů:

1. *„Vatové tyčinky, s výjimkou případů spadajících do oblasti působnosti směrnice Rady 90/385/EHS nebo směrnice Rady 93/42/EHS,*
2. *Příbory (vidličky, nože, lžíce, jídelní hůlky),*
3. *Talíře,*
4. *Brčka, s výjimkou případů spadajících do oblasti působnosti směrnice 90/385/EHS nebo směrnice 93/42/EHS,*
5. *Nápojová míchátko,*
6. *Tyčky k uchycení a podpěře balónků, kromě balónků pro průmyslové či jiné profesionální použití a upotřebení, jež nejsou distribuovány spotřebitelům, včetně mechanismů těchto tyček,*
7. *Nádoby na potraviny vyrobené z expandovaného polystyrenu, tj. nádoby, jako jsou krabičky s víkem či bez něj, jež se používají k pojmnutí potravin, které: jsou určeny k okamžité spotřebě, a to buď na místě, nebo k odnesení*

²⁶ Tamtéž, str. 154

²⁷ Bod 1 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí

s sebou, jsou obvykle spotřebovávány z této nádoby a jsou připraveny ke spotřebě bez jakékoli další přípravy, jako je vaření nebo ohřívání, včetně nádob na potraviny používaných pro rychlé občerstvení nebo jiná jídla připravená k okamžité spotřebě, s výjimkou nádob na nápoje, talířů a sáčků a balení obsahujících potraviny,

- 8. Nádoby na nápoje vyrobené z expandovaného polystyrenu, včetně jejich uzávěrů a víček*
- 9. Nápojové kelímky vyrobené z expandovaného polystyrenu, včetně jejich uzávěrů a víček.²⁸*

Tato směrnice dále v článku 9 stanovuje členským státům do roku 2029 cíl sběru plastových lahví na 90 %. Směrnice 2019/904 také v článku 6 uvádí povinnost dosáhnout podílu recyklovaného obsahu v plastových lahvích 25 % do roku 2025, do roku 2030 by se měl zvýšit na 30 % a povinnost zajistit, aby nádoby na nápoje o objemu až 3 litry mohly být uváděny na trh pouze tehdy, pokud uzávěry a víčka zůstanou během fáze určené k použití výrobků připevněny k nádobě. Text Směrnice podle článku 8 dále upravuje zásadu „znečišťovatel platí“ zavedením systému rozšířené odpovědnosti výrobce, která by se měla týkat například tabákových společností či producentů rybolovných nástrojů a zařízení obsahujících plasty. Také zavádí povinné informování o negativních vlivech pouličního odhazování cigaretových nedopalků s plastovými filtry, plastových kelímků či vlhčených ubrousků na životní prostředí. Upozornění by se mělo nacházet na obalech těchto výrobků. Toto opatření je obsaženo v článku 10 směrnice 2019/904.

Unie musí plnit svoji úlohu při předcházení znečišťování moří odpady a při řešení tohoto problému a usilovat o to, aby nastavovala standardy pro celý svět. Díky co možná nejdelšímu zachování hodnoty výrobků a materiálů a vzniku menšího množství odpadů se může hospodářství Unie stát konkurenceschopnějším a odolnějším a zároveň se tak sníží tlak na vzácné zdroje a životní prostředí. Součástí úsilí Unie je vytvoření koordinovaných opatření k zamezení dalšího znečištění moří odpady, které má přeshraniční povahu a je

²⁸ Tamtéž, část přílohy B

uznáváno jako rostoucí celosvětový problém. Aby toto úsilí bylo účinné, je rovněž důležité, aby vývoz plastového odpadu nevedl k nárůstu znečištění moří v jiných částech světa.

1.2 Návrh zákona o omezení dopadu některých plastových výrobků a související právní předpisy

Pro transpozici směrnice o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí do českého právního řádu je zásadní novela zákona o obalech. Hlavním cílem je zajištění transpozice dvou směrnic Evropské unie, a to směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2018/851 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 2008/98/ES o odpadech a směrnice Evropského Parlamentu a Rady (EU) 2018/852 ze dne 30. května 2018, kterou se mění směrnice 94/62/ES o obalech a obalových odpadech.²⁹

Navrhovaný zákon o omezení dopadu některých plastových výrobků stanovuje totiž nová pravidla jak pro neobalové plastové výrobky (vatové tyčinky, příbory, vlhčené ubrousky, tabákové výrobky s filtry apod.), tak obalové plastové výrobky (nádoby na potraviny, nápojové kelímky apod). Na obalové plastové výrobky se vztahuje i zákon o obalech dle přílohy 1, kritérií upřesňujících pojem obal č. 2, tedy na předměty, které se považují za obaly, pokud plní funkci obalu a jsou navrženy a určeny k tomu, aby byly plněny v místě prodeje. Naopak nelze za obaly považovat vatové tyčinky, příbory, brčka, nápojová míchátká a tyčky k uchycení balónků apod., které neplní tuto funkci.

Opatření týkající se předcházení vzniku odpadu z obalů jsou uvedena již v ustanovení § 3 odst. 1 zákona o obalech, kdy *„osoba, která uvádí na trh obal, je povinna zajistit, aby hmotnost a objem obalu byly co nejmenší při dodržení požadavků kladených na balený výrobek a při zachování jeho přijatelnosti pro*

²⁹ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2020. str. 26

spotřebitele nebo jiného konečného uživatele, s cílem snížit množství odpadu z obalů, který je nutno odstranit.“³⁰

V § 4 odst. 1 písm. c) zákona o obalech jsou uvedena práva a povinnosti podnikajících fyzických osob a právnických osob při nakládání s obaly. Osoba, která uvádí na trh obal nebo obalový prostředek je povinna zajistit, aby „*obal nebo obalový prostředek po použití, pro které byl určen, po vynětí výrobku nebo všech jeho zbytků obvyklým způsobem, byl dále opakovaně použitelný nebo využitelný procesem recyklace, energetického využití nebo biologického rozkladu*. Dále zákon o obalech zavádí dle § 10 a § 12 využití odpadu z obalů a zpětný odběr u obalů u kterých osoba, která je uvádí na trh nebo do oběhu, neprokáže, že se z těchto obalů staly na území České republiky odpady.

Zákon o obalech také zavádí v § 16 systém rozšířené odpovědnosti výrobce, a to možnost sdruženého plnění prostřednictvím autorizované obalové společnosti. Návrh zákona v souladu s článkem 8 směrnice 2019/904 požaduje, aby byly tyto systémy zavedeny. Pro neobalové plastové výrobky bude nutné vytvořit nové kolektivní systémy. Návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků se v tomto případě často odkazuje na model uvedený v zákoně č. 542/2020 Sb. o výrobcích s ukončenou životností.³¹ Zákon o obalech upravuje dále působnost správních orgánů, registrační a evidenční poplatky, ochranná opatření, opatření k nápravě a přestupky.³²

Součástí speciální právní úpravy k obalové legislativě je pak podle § 12a návrhu změnového zákona o obalech připravovaného v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků, povinnost osoby uvádějící na trh nápojové lahve o objemu až 3 litry včetně jejich uzávěrů a víček³³ zajistit, aby:

³⁰ § 3 odst. 1 zákona č. 477/2001 Sb. o obalech a o změně některých zákonů v posledním znění

³¹ Důvodová zpráva k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2022. str. 3

³² Tamtéž, str. 1

³³ S výjimkou skleněných nebo kovových nádob na nápoje, které mají uzávěry a víčka vyrobené z plastu.

a) „od 1. ledna 2025 každý jednorázový plastový obal uvedený v části B přílohy č. 4 k tomuto zákonu, který se vyrábí z polyethylentereftalátu jakožto hlavní složky a který uvádí na trh nebo do oběhu, obsahoval alespoň 25 % recyklovaných plastů,

b) od 1. ledna 2030 každý jednorázový plastový obal uvedený v části B přílohy č. 4 k tomuto zákonu, který uvádí na trh nebo do oběhu, obsahoval alespoň 30 % recyklovaných plastů.“³⁴

A dále podle § 4 odst. 6 uvádět na trh tyto obaly pouze tak, že uzávěr nebo víčko vyrobené z plastu zůstane po dobu použití výrobku k určenému účelu připevněno k nádobě. Kovový uzávěr nebo víčko s plastovým těsněním se nepovažuje za vyrobené z plastu.³⁵

Dalším právním předpisem vztahujícím se k problematice jednorázových plastových výrobků jako jednoho z možných zdrojů odpadu a nakládání s odpady je zákon o odpadech. Ten se použije, pokud zákon o obalech nestanoví jinak. Zákon o obalech je tedy zvláštním právním předpisem ve vztahu k zákonu o odpadech. Podstatná je definice obsažená v § 4 zákona o odpadech, která stanoví, že „odpadem je každá movitá věc, které se osoba zbavuje nebo má v úmyslu nebo povinnost se jí zbavit.“ Dále tento zákon stanovuje původce odpadu, kterým je podle § 5 buď každý, při jehož činnosti vzniká odpad nebo právnická/podnikající fyzická osoba, která provádí úpravu odpadů nebo jiné činnosti, jejichž výsledkem je změna povahy nebo složení odpadu anebo obec od okamžiku, kdy osoba odloží odpad na místo obcí k tomuto účelu určenému. Původce je podle § 15 povinen zařadit odpad podle druhu a kategorie a nakládat s ním podle jeho skutečných vlastností.

V jistém smyslu tento zákon hovoří i o alternativách nahrazujících jednorázové plastové výrobky (viz blíže 3. kapitola) a to zmínkou o biologické

³⁴ § 12a návrhu změnového zákona o obalech, v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků

³⁵ Tamtéž, § 4 odst. 6

rozložitelnosti odpadu uvedenou v § 11 odst. 2, písm. b), c), d) a o možné kompostovatelnosti uvedenou v § 12 odst. 3., kdy každý může kompostovat biologicky rozložitelný materiál vznikající při jeho činnosti jako předcházení vzniku odpadu, pokud vzniklý kompost použije v rámci své činnosti nebo jej předá v souladu se zákonem o hnojivech a pokud během kompostování nedojde k ohrožení životního prostředí nebo zdraví lidí. Povinnost každého při své činnosti předcházet vzniku odpadu, omezovat jeho množství a nebezpečné vlastnosti je uvedena v § 12 odst. 1 zákona o odpadech.

Pro realizaci těchto opatření je důležité i využití školských a vzdělávacích zařízení. S tímto aspektem se můžeme v zákoně o odpadech setkat v § 20 s názvem Školní sběr. V ustanovení § 20 odst. 1 se uvádí, že škola může od žáků nebo studentů přebírat odpady papíru, plastů a kovů z domácností. V tomto případě se na školy nevztahují povinnosti provozovatele zařízení. Způsobem plánovaného sběru mezi žáky může docházet k větší motivaci správného nakládání s odpady a získání širšího povědomí o jeho následném využití.

K některým neobalovým i obalovým plastovým výrobkům se vztahují další právními předpisy. Zákon č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví upravuje předměty určené pro styk s potravinami z hlediska ochrany zdraví fyzických osob. Podle § 26 odst. 1 zákona o ochraně veřejného zdraví je výrobce nebo dovozce předmětů běžného užívání³⁶ povinen zajistit, aby jím vyráběné nebo dovážené předměty běžného užívání byly při uvedení na trh bezpečné, zejména aby „*za obvyklých nebo běžně předvídatelných podmínek nezpůsobily poškození zdraví fyzických osob nebo nepříznivé ovlivnění potravin nebo pokrmu.*“³⁷

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích upravuje označování tabákových výrobků. V § 12d tohoto zákona je uvedeno že, „*výrobce, dovozce, maloobchodní prodejce a distributor tabákových výrobků určených ke kouření jsou povinni zajistit, aby jednotkové balení a vnější balení tabákového výrobku určeného ke kouření bylo označeno, mimo jiné obecným varováním, informačním sdělením a kombinovaným zdravotním varováním.*“ Podle § 8 návrhu

³⁶ Materiály a předměty určené pro styk s potravinami a výrobky pro děti ve věku do 3 let.

³⁷ § 26 odst. 1, písm. a) zákona č. 258/2000 Sb., o ochraně veřejného zdraví

zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků bude tento výrobce muset zajistit další označení, například o přítomnosti plastu ve výrobku a z toho vyplívajících negativních dopadech litteringu. Harmonizované specifikace označení pro tabákové výrobky s filtry je součástí přílohy č. 3 prováděcího nařízení 2020/2151, kterým se stanoví pravidla pro harmonizované specifikace pro označování plastových výrobků na jedno použití uvedených v části B přílohy návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků. Na obrázku je uveden příklad označení o přítomnosti plastu v tabákových výrobcích s filtry.

Obrázek 1 - Harmonizované specifikace označení pro tabákové výrobky s filtry a filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky (Zdroj: příloha č. 3 prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/2151, ze dne 17. prosince 2020, kterým se stanoví pravidla pro harmonizované specifikace pro označování plastových výrobků na jedno použití uvedených v části D přílohy směrnice 2019/904

Mezi další vybrané výrobky, na které se vztahuje povinnost označování, jsou podle části B přílohy návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků, hygienické vložky a tampóny, předvlhčené ubrousky pro osobní hygienu a pro péči o domácnost a nápojové kelímky.

Je otázkou, zda výrobky obsahující tvrzení o biologické rozložitelnosti a kompostovatelnosti výrobku mohou být nabízeny k prodeji, i když těmito produkty nejsou (viz blíže 4. kapitola). V ustanovení § 10 odstav. 1, písm. a) zákona o

potravinách a tabákových výrobcích se uvádí, že na trh je zakázáno uvádět potraviny klamavě označené nebo nabízené ke spotřebě klamavým způsobem.

Jak jsem již zmínil, tak ani jeden z těchto právních předpisů nestačí k plné transpozici směrnice 2019/904, a proto byl připraven návrh zákona, který byl předložen do poslanecké sněmovny již v minulém funkčním období, ale nebyl zatím přijat. Ačkoliv transpoziční lhůta k tomuto návrhu zákona uplynula 3.7.2021, jak uvádí směrnice 2019/904: *„Členské státy uvedou v účinnost právní a správní předpisy nezbytné pro dosažení souladu s touto směrnicí do 3. července 2021. Neprodleně o nich uvědomí Komisi.“*³⁸ Pokud by Česká republika nezajistila transpozici tohoto evropského předpisu, tak platí, že, Evropská Komise (Komise) může zahájit řízení o porušení povinnosti, které může vést až k uložení citelných finančních sankcí nebo omezení financování z unijních finančních zdrojů.³⁹ Nejzazší možností je pak řízení před Soudním dvorem EU, kdy může rozsudkem Soudní dvůr nejprve vymezit, že čas ke sjednání nápravy. Shledá-li Soudní dvůr EU, že dotýčný členský stát nesplnil včas povinnosti plynoucí pro něj z evropského práva, může ve svém druhém rozsudku tomuto státu uložit zaplacení paušální pokuty i penále. *„Výše těchto sankcí reflektuje zejména závažnost porušení povinností a dobu, po kterou členský stát své povinnosti neplnil. Minimální výše paušální pokuty je v případě ČR 1 736 000 €. Minimální výše penále pro ČR je 2 500 € denně do té doby, než ČR zjedná nápravu stavu věci. S ohledem na soudní praxi lze reálně očekávat, že se výše paušální pokuty i penále na svých dolních hranicích pohybovat nebudou, tj. v případě ČR by se mohlo jednat o cca 10 000 € denně, až do doby, kdy ČR zjedná nápravu a 2 miliony € jednorázově.“*⁴⁰

V současné době je do poslanecké sněmovny předložen opakovaně a probíhá jeho projednání. V únoru 2021 byl rozdělen oproti původně navrhovanému transpozičnímu zákonu na dva samostatné návrhy zákonů: návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí,

³⁸ Článek 17 směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí

³⁹ Tzv. infringementové řízení

⁴⁰ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí a o změně souvisejících zákonů, Praha, 2020. str. 35

uvedený pod sněmovním tiskem 1155, a návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků uvedený pod sněmovním tiskem 1156.

Podstatnými body, které návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí transponuje do českého právního řádu jsou opatření k omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí. Jedná se o zákaz uvádění některých vybraných plastových výrobků na trh a do oběhu, uvedený v § 6 návrhu zákona, který přímo transponuje článek 5 směrnice 2019/904. Dle tohoto bodu bude zakázáno uvádět na trh jednorázové plastové výrobky uvedené v části A přílohy návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí.

Dále jde o označení vybraných plastových výrobků,⁴¹ kdy bude výrobce muset zajistit označení o vhodných postupech nakládání s vybranými plastovými výrobky a informaci o přítomnosti plastů ve výrobku. Tento bod vyplývá z ustanovení článku 7 odst. 1,2 směrnice 2019/904 a je uveden v § 8 návrhu zákona. Dalším ustanovením je článek 10 této směrnice obsažen v § 9 návrhu zákona. Ten se týká plnění osvětové činnosti, spočívající v informování konečného uživatele prostřednictvím informačních kampaní o negativním dopadu tzv. litteringu a zbavování se odpadu z jednorázových plastových výrobků⁴² na kanalizační síť, dále dostupnosti alternativ k vybraným plastovým výrobkům.⁴³

Důležitým bodem těchto opatření je také povinnost hradit obcím náklady na úklid odpadu z tabákových filtrů, vlhčených ubrousků a balónků. A dále povinnost zajistit, aby výrobci pokrývali mimo to i náklady na sběr odpadu z tabákových výrobků, které jsou vyhozeny v rámci veřejných systémů sběru odpadu, dále náklady na infrastrukturu, přepravování a zpracovávání tohoto odpadu. Tento bod je obsažen v § 10 návrhu zákona a transponuje článek 8 Směrnice.⁴⁴ Jak uvádím

⁴¹ Uvedené v části A přílohy návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí.

⁴² Uvedené v části C návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí.

⁴³ Důvodová zpráva k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2022. str. 35

⁴⁴ Tamtéž, str. 36

výše, je k plnění těchto povinností možné využít systém rozšířené odpovědnosti výrobce, a to možnost sdruženého plnění prostřednictvím autorizované obalové společnosti podle zákona o obalech, anebo kolektivní systémy podle zákona o výrobcích s ukončenou životností. „Žádný z výše uvedených zákonů ovšem nestanovuje výrobcům hradit náklady obcím. Provozovatelé kolektivních systémů (či AOS EKO-KOM, a.s.) platí odměnu za sebrané odpady obcím dobrovolně, na základě smlouvy.“⁴⁵

Tyto a další body týkající se transpozice směrnice 2019/904 jsou uvedeny v tabulce níže. Tabulka uvádí jednotlivé cíle opatření a skupiny výrobků. Dále uvádí jejich výskyt buď v návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků, anebo ve změnovém zákoně o obalech, který je součástí návrhu zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí. V tabulce je uvedeno, kterých výrobků a druhu opatření se tyto právní předpisy týkají.

Specifické cíle (články) směrnice / ustanovení návrhu zákona / skupina výrobků dle směrnice	Výrobky	Cílový stav / požadovaná opatření
Čl. 4 směrnice; skupina A; § 11 změny zákona o obalech	nádoby na potraviny a nápojové kelímky	Snížení spotřeby – měřitelné kvantitativní snížení spotřeby do roku 2026 ve srovnání s rokem 2022.
Čl. 5 směrnice; skupina B; § 6 návrhu zákona	plastové vatové tyčinky, plastové příbory, talíře, brčka, míchátko, tyčky k balonkům, nádoby na potraviny z expandovaného polystyrénu, kelímky z expandovaného polystyrénu, nádoby na nápoje z expandovaného polystyrénu, produkty z oxodegradabilních plastů	Zákaz uvádění na trh.
Čl. 6 směrnice; skupina C; § 4 odst. 6 změny zákona o obalech	nádoby na nápoje do objemu 3 l	Požadavky na výrobky – víčka přichycena k nádobě.
Čl. 6 směrnice; skupina F; § 12a změny zákona o obalech	nápojové láhve do 3 l	Povinný obsah recyklovaného plastu v nápojových láhvích: 25 % od roku 2025 pro PET láhve, 30 % od roku 2030 všechny plastové nápojové láhve.

⁴⁵ Tamtéž, str. 37

Čl. 7 směrnice; skupina D; § 8 návrhu zákona	hygienické vložky, tampóny, aplikátory tampónů, vlhčené ubrousky, tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky, nápojové kelímky	Požadavky na značení – informace pro spotřebitele na výrobku.
Čl. 8 směrnice; skupina E a lovná zařízení; § 10 návrhu zákona	nádoby na potraviny, sáčky a obaly na potraviny k okamžité spotřebě, nádoby na nápoje do 3 l, nápojové kelímky, lehké plastové tašky, vlhčené ubrousky, balónky, tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky, lovná zařízení	Rozšířená odpovědnost výrobců – náklady na sběr a náklady na úklid vzniklé samosprávám, zahrnuje náklady na osvětová opatření (viz bod G).
Čl. 9 směrnice; skupina F; §§ 9,9a změny zákona o obalech	nápojové láhve do 3 l	Oddělený sběr – cíl pro oddělený sběr nápojových láhví (včetně uzávěrů a víček). Stanoveny jsou dva cílové roky: 2025–77 %, 2029–90 %.
Čl. 10 směrnice; skupina G a lovná zařízení; § 9 návrhu zákona	nádoby na potraviny, sáčky a obaly na potraviny k okamžité spotřebě, nádoby na nápoje do 3 l, nápojové kelímky, lehké plastové tašky, vlhčené ubrousky, balonky, tabákové výrobky s filtry, filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky, hygienické vložky, tampóny, aplikátory tampónů, lovná zařízení	Osvětová opatření – informace pro spotřebitele.

Tabulka 1 - Směrnice o jednorázových plastech – výrobky a specifické cíle a opatření (Zdroj: Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2020)

2 Jednorázový plastový výrobek

Plastové výrobky na jedno použití jsou obvykle určeny k tomu, aby byly před vyhozením použity pouze jednou nebo krátkodobě. Podle článku 3 bodu 2 směrnice 2019/904 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí *„je to produkt, který je vyroben zcela či částečně z plastu a který není vyroben, navržen či uváděn na trh tak, aby mohl být během svého životního cyklu vícekrát využit nebo mohl projít několika cykly tím, že bude vrácen výrobcí k opětovnému naplnění nebo opětovně použit ke stejnému účelu, ke kterému byl určen.“* Do českého právního řádu je tato definice transponována v § 3 návrhu zákona o omezení dopadu některých plastových výrobků.

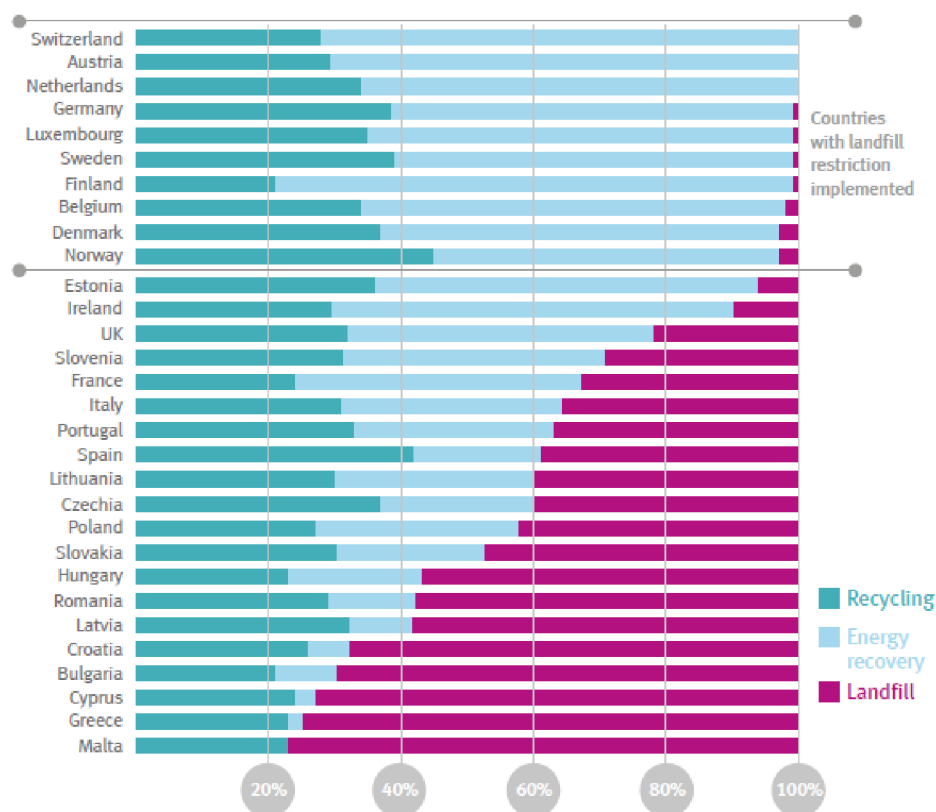
2.1 Jednorázový plastový výrobek jako zdroj odpadu

Jednorázové plastové výrobky jsou již jak vyplývá z jejich názvu přímo navrženy k užití pouze jednou a nevyhnutelně se tedy po použití stávají odpadem. Tento způsob materiálového využití v žádném případě nekoresponduje ani s legislativou Evropské unie pro oběhové hospodářství ani se strategií cirkulární ekonomiky. Bod 18 preambule směrnice 2019/904 uvádí, že: *„plastové výrobky by se měly vyrábět s ohledem na jejich celkovou životnost. Při navrhování plastových výrobků by se měla vždy zohledňovat fáze výroby a používání, jakož i opětovná použitelnost a recyklovatelnost výrobku.“*⁴⁶

Nejpoužívanějším způsobem likvidace odpadu je v Evropě energetické využití, na druhém místě je pak využití materiálové a to recyklace. Asi čtvrtina veškerého vzniklého plastového odpadu se ukládá na skládky. Polovina z plastů určených k recyklaci je vyvezena mimo země EU. Děje se tak zejména kvůli nedostatečné kapacitě, technologickým a finančním omezením pro zpracování odpadu v Evropě. Velká část byla ještě donedávna vyvážena do Číny, ta ale nedávno omezila dovoz plastového odpadu, což pravděpodobně dále sníží vývoz

⁴⁶ Bod 18 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí

EU. S tím se pojí riziko zvýšeného spalování a skládkování plastového odpadu v Evropě. Mezitím se EU snaží najít oběhové a ekologické způsoby nakládání s plastovým odpadem. Nízký podíl recyklace plastů v EU ve svém důsledku poškozují nejen životní prostředí, ale znamená také ekonomické ztráty. Podle odhadů totiž plastový obal po krátkém jednorázovém použití ztratí téměř veškerou svou hodnotu.⁴⁷ Následující graf uvádí způsoby nakládání s plastovými odpady dle jednotlivých zemí v roce 2018. Tyto údaje jsou součástí závěrečné zprávy z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí a o změně souvisejících zákonů, Praha, 2020, str. 16.

Graf 1 - Způsoby nakládání s plastovými odpady dle jednotlivých zemí v roce 2018
(Zdroj: Plastics: the Facts 2019)

⁴⁷ Zpravodajství Evropský parlament [online]. Plastový odpad a jeho recyklace v EU, Infografika, 2018. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/>

⁴⁸ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí a o změně souvisejících zákonů, Praha, 2020, str. 16

Návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových se podle § 1 písm. c) vztahuje na práva a povinnosti související s nakládáním odpadu z vybraných plastových výrobků. Pokud tento návrh zákona nestanoví jinak, tak se podle § 2 odst. 2 návrhu zákona, pro nakládání s vybranými plastovými výrobky, které se staly odpadem, použije zákon o odpadech, anebo podle § 2 odst. 3 návrhu zákona, zákon o obalech. (viz blíže kapitola 1.2)

Množství odpadů, které jsou odkládány do životního prostředí, jejich nebezpečnými vlastnostmi a dalšími lidskými činnostmi oslabená absorpční funkce životního prostředí představují aktuální hrozbu. Data obsažená v tabulce níže uvádí deset nejčastějších druhů jednorázových plastových výrobků končících jako plastové odpady v mořích. Tyto údaje jsou důvodem vytvoření opatření pro vybrané plastové výrobky směrnice 2019/904 a jsou součástí části A přílohy návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků.

Pořadí	Typ jednorázového plastového výrobku	Procentuální podíl z plastových položek ¹ (%)	Kumulativní procentuální podíl z plastových výrobků (%)	Procentuální podíl z jednorázových plastových výrobků ² (%)	Kumulativní procentuální podíl z jednorázových plastových výrobků (%)
1	Nápojové láhve, uzávěry a víčka	19	19	21	21
2	Nedopalky cigaret	17	36	19	39
3	Vatové tyčinky	11	46	12	51
4	Obaly od křupek a sladkostí	9	55	9	61
5	Sanitární aplikátory	7	62	8	69
6	Plastové sáčky	5	67	6	74

7	Přibory, brčka a míchadla	4	71	4	79
8	Nápojové kelímky a jejich víčka	3	73	3	81
9	Balónky a jejich tyčky	2	75	2	84
10	Nádoby na potravinu vč. balení rychlého občerstvení	2	77	2	86

Tabulka 2 - Deset nejčastějších druhů jednorázových plastových výrobků končících jako plastové odpady v mořích (Zdroj: Impact Assessment směrnice SUP, 2018)

3 Alternativy nahrazující používání jednorázových plastových výrobků

„Výrobci plastových tyčinek do uší, příborů, talířů, brček, nápojových míchátek, tyček k balónkům, nádob na potraviny a nápoje z expandovaného polystyrenu, nápojových kelímků z expandovaného polystyrenu a výrobků z oxo-rozložitelných plastů budou povinni ukončit výrobu těchto produktů. V České republice je přibližně 25 výrobců těchto produktů. Někteří z nich se zaměřují na výrobu více produktů uvedených v části B přílohy směrnice 2019/904. Šestnáct firem, z uvedených dvaceti pěti, zaměstnávají mezi 2 300 až 3 000 zaměstnanci. Tyto firmy se budou muset přeorientovat na výrobu jiných výrobků.“⁴⁹

Dotčené podniky tedy reagují tím, že stále častěji přecházejí na alternativy nazývané biopolymery.⁵⁰ Jsou to plasty vyrobené z obnovitelných zdrojů, nejčastěji z rostlin, jako je kukuřice, cukrová třtina nebo škrob, ale mohou být produkovány i za pomoci mikroorganismů. Je tedy třeba rozlišovat degradabilní plasty / kompostovatelné plasty a bioplasty, což jsou plasty vyrobené z obnovitelných zdrojů – tzv. „bio-based“ plasty. Proto nelze dát rovnítko mezi bio-based plasty a biodegradabilními plasty. Ty by se měly za příznivých tepelných, světelných, vlhkostních a oxidačních podmínek rozložit na vodu a oxid uhličitý. To se jim v praxi prozatím moc nedaří.⁵¹ Využití těchto alternativ může mít velký vliv na bezpečnost potravin, z důvodu rychlejší kontaminace a uvolňování nebezpečných látek. Odhaduje se, že v Evropě se k výrobě a ošetření materiálů určených pro styk s potravinami používá přes 8 000 chemikálií. Materiály pro styk s potravinami však také obsahují a uvolňují chemikálie, které výrobce nepoužil záměrně. Ty se počítají v desítkách tisíc, z nichž je znám nebo studován jen

⁴⁹ Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2020. str. 51

⁵⁰ European consumer organisation [online]. Safe and sustainable food packaging, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.beuc.eu/publications/towards-safe-and-sustainable-food-packaging>

⁵¹ Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo1/březen 2018 [online]. Biodegradabilní plasty dávají naději, 2018. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/zpravodaj_mzp

zlomek.⁵² Chemické látky tak mohou být největším a nejméně kontrolovaným zdrojem kontaminace potravin.⁵³

Náhrada jednorázových plastových výrobků nespočívá v pouhé změně materiálu, ale je zde za potřebí komplexnějšího řešení, a to zejména v nevyužívání výrobků pouze na jedno použití. V bodu 2 preambule směrnice 2019/904 je uvedeno, že: „*tato směrnice prosazuje přístupy v duchu oběhového hospodářství, které spíše, než výrobky na jedno použití upřednostňují udržitelné, netoxické a opětovně použitelné výrobky a systémy opětovného použití a jsou v první řadě zacíleny na omezení množství vzniklých odpadů.*“

Bod 7 preambule směrnice 2019/904 uvádí nevhodné použití nejen jednorázových plastů, ale i všech oxo-rozložitelných výrobků, „*jelikož tento druh plastů není řádně biologicky rozložitelný, a přispívá tudíž ke znečištění mikroplasty v životním prostředí, není kompostovatelný, negativně ovlivňuje recyklaci běžných plastů a neposkytuje prokázaný environmentální přínos.*“⁵⁴ Tato teze potvrzující neekologičnost a nevhodné využití oxo – rozložitelných jednorázových plastových výrobků jako jedné z forem alternativ vhodných pro životní prostředí je uvedena i v § 2 písm. k) zákona o obalech, kdy: „*biologickým rozkladem aerobní nebo anaerobní rozklad odpadů z obalů; oxo-rozložitelný plastový obal se nepovažuje za obal rozložitelný biologickým rozkladem.*“

Evropský parlament v usnesení o evropské strategii pro plasty v oběhovém hospodářství zdůrazňuje, že biologicky rozložitelné a kompostovatelné plasty mohou přispět k přechodu na oběhové hospodářství, nelze je však považovat za univerzální řešení problému s odpadem v mořích a neměly by legitimizovat zbytečná jednorázová použití.⁵⁵ Pan doc. Ing. Jiří Kučerík, Ph.D, ředitel Ústavu chemie a technologie ochrany životního prostředí z Vysokého učení technického

⁵² European consumer organisation [online]. Safe and sustainable food packaging, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.beuc.eu/publications/towards-safe-and-sustainable-food-packaging>

⁵³ Impacts of food contact chemicals on human health [online]. Consensus statement, 2020. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://ehjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12940-020-0572-5>

⁵⁴ Bod 15 preambule směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí

⁵⁵ Bod 40 usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. září 2018 o evropské strategii pro plasty v oběhovém hospodářství

v Brně uvádí, že: „Rychlost rozkladu bioplastů je v klimatických podmínkách střední Evropy poměrně pomalá, proto je jejich využití jako jednorázových produktů stejně diskutabilní jako v případě běžných plastů. Oproti běžným plastům je výroba bioplastů často dražší, občas i méně ekologická, navíc není doposud zvládnuta jejich recyklace. Ve žlutých kontejnerech kontaminují vyříděný a recyklovatelný plast. Často zmiňovaná biodegradace v kompostu je také problematická. Ani u průmyslového kompostu často nedochází ke kompletní degradaci a na domácím kompostu se podmínek průmyslového kompostu dosahuje zřídka. (...) Pokud se kelímky, lžičky a další produkty z bioplastů dostanou do životního prostředí, mohou za našich klimatických podmínek degradovat až několik let, přičemž stále není jasné, zda degradace proběhne kompletně nebo po nich zůstanou rezidua ve formě mikroplastů.“⁵⁶

Při výběru náhrad za plastový materiál bychom měli dát pozor také na tzv. „Greenwashing“, tedy na názvy značek u produktů jako 'Eco-Friendly', 'Eco table', 'Bio plates' a 'Natures' a další obsahující tvrzení 'biologicky rozložitelné' a 'kompostovatelné', ale zároveň jimi nejsou. „Greenwashing je forma dezinformace, která je šířena za účelem zvýšení povědomí o environmentální prospěšnosti zboží, služby nebo celkového působení daného subjektu.“⁵⁷ Toto vytváří zmatek mezi spotřebiteli a ztěžuje jim identifikaci produktů, které jsou šetrnější k životnímu prostředí než jiné. Využití bioplastů má smysl v případě, že:

1. celkové znečištění životního prostředí vyjde lépe než v případě jiného materiálu,
2. jsou bioplasty tam, kde je možné průmyslové třídění nebo uzavřený oběhový cyklus,
3. jsou tam, kde je tato vlastnost nutná pro aplikaci ve vhodných a nejlépe kontrolovatelných podmínkách.

⁵⁶ Předcházení vzniku odpadu z jednorázových plastů a alternativ [online]. Kampaň dost bylo plastu, 2019 [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_190515-kampan-mzp-dostbyloplastu-nenahrazujte-predchazejte

⁵⁷ Třídění odpadu [online]. Greenwashing [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.trideniodpadu.cz/greenwashing>

Cílem je najít pro správný bioplast → správný aplikační segment → správný a reálný konec života. Pokud tyto podmínky nejsou splněny, vytváří bioplasty nové problémy, které neumíme řešit.⁵⁸

⁵⁸ Nogreenwashing.cz [online]. Webinář o náhradě jednorázových plastů, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.nogreenwashing.cz/webinar/nahrada-jednorazovych-plastu/>

4 Předcházení vzniku odpadu z jednorázových plastů

Předcházení vzniku odpadů je ústředním bodem právních předpisů EU o odpadech, protože přináší nejučinnější výsledky při řešení environmentálních problémů souvisejících s odpady. Podle poslední zprávy EEA ze série každoročních přehledů programů předcházení vzniku odpadů v Evropě, bylo evropskými zeměmi identifikováno 173 opatření k předcházení vzniku plastového odpadu jak implementovaných nebo plánovaných k okamžité implementaci.⁵⁹

Evropské a národní strategie týkající se odpadů proto běžně kladou předcházení vzniku odpadů na vrchol svých cílů. V usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. září 2018 o evropské strategii pro plasty v oběhovém hospodářství je uvedeno, že: *„hlavní prioritou by mělo být přímo předcházení vzniku plastového odpadu, jak jej definuje rámcová směrnice o odpadech, a to v souladu s hierarchií způsobů nakládání s odpady.“*

Současná preventivní opatření proti vzniku odpadu z jednorázových plastů v České republice jsou stanovena zejména v programu předcházení vzniku odpadů České republiky, který je součástí plánu odpadového hospodářství České republiky pro období 2015–2024. Obecně jsou povinnosti v oblasti předcházení vzniku odpadů uvedena v § 12 zákona o odpadech. Celou řadu prvků na podporu preventivních opatření v sobě zahrnují také zákon o výrobcích s ukončenou životností a zákon o obalech. Tento zákon bude navíc doplněn v § 1 odst. 1 podle návrhu zákona, kterým se mění zákon o obalech v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí o pojem předcházení vzniku odpadu z obalů. Návrh zákona o omezení dopadu jednorázových plastových výrobků v uvedených opatřeních upravuje také pravidla pro oblasti předcházení vzniku odpadu.

Předcházení vzniku odpadu z jednorázových plastových výrobků se snaží pomoci také Ministerstvo životního prostředí, které v roce 2018 uzavřelo

⁵⁹ EEA Report No 2/2019 A [online]. Report reviewing waste prevention policies in Europe with a focus on how these policies approach the issue of plastics and plastic waste, 2019. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/publications/preventing-plastic-waste-in-europe>

dobrovolné dohody s řadou společností, které se zavázaly ke snížení spotřeby plastů a jednorázového nádobí ve svých provozech. *“Iniciativa Ministerstva životního prostředí #dostbyloplastu se prostřednictvím zapojených podniků a institucí snaží nabídnout lidem možnost vzdát se jednorázových obalů a nádobí. Podporu za bezmála 60 milionů korun získalo na 23 projektů zejména měst a obcí. Při nejrůznějších příležitostech se díky tomu bude používat nádobí, které místo do koše půjde do myčky a znovu na další akce. Například na akcích města v České Kamenici přestanou používat jednorázové kelímky, stejným způsobem omezí jejich využití i v Poděbradech nebo Hodoníně. Díky ministerské dotaci rozšíří svou infrastrukturu pro poskytování vratných kelímků např. společnost NICKNACK s.r.o., která tak svůj vratný systém bude moct nabídnout městům a obcím, která nemají kapacity či dostatečné využití. Zajímavé jsou i projekty BEZPETEK a.s., které přispějí snížení spotřeby PET lahví zřízením sítě pro natočení perlivé či neperlivé vody do vlastních nádob.”⁶⁰*

Jedním z dalších opatření důležitých pro dosažení ekologické transformace je zapotřebí proaktivní rekvalifikace a zvyšování kvalifikace. Navrhovaný Evropský sociální fond plus sehraje důležitou úlohu, protože bude pomáhat pracujícím v Evropě při získávání dovedností, které potřebují pro přechod z upadajících odvětví do rozvíjejících se odvětví a pro přizpůsobení se novým procesům.⁶¹

Řízení produkce plastového odpadu již nyní představuje řadu výzev a v budoucnu se to bude zvyšovat. Vzhledem k tomu, že v hierarchii odpadů je upřednostňovanou možností předcházení vzniku odpadů, může prevence hrát zásadní roli při jeho omezování. Opatření pro předcházení vzniku odpadů jsou vhodná pro řešení problémů souvisejících se zvyšující se spotřebou, snižováním

⁶⁰ Dost bylo plastů na jedno použití [online]. Projekt Ministerstva životního prostředí, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20210113-dost-bylo-plastu-na-jedno-pouziti-MZP-posila-60-milionu-na-alternativy-fastfoodoveho-nadobi

⁶¹ Sdělení komise evropskému parlamentu, evropské radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru Regionů [online]. Zelená dohoda pro Evropu, 2019. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

recirkulace nebezpečných látek přítomných v plastových výrobcích a obtížemi, kterým čelí hospodářství při získávání zdrojů pro produkci plastů.⁶²

Prevence není jen otázkou právní, ale v jistém smyslu i otázkou morální. Vznik odpadu se přímo dotýká každého z nás celý život. Člověk je seznamován s jejich nakládáním již v útlém věku, nebo aspoň by měl být. V tomto směru hrají velkou roli školy a vzdělávací instituce, které mají dobré předpoklady pro to, aby zapojily žáky, rodiče a širší komunitu do změn, které jsou pro úspěšnou transformaci nezbytné.

⁶² EEA Report No 2/2019 A [online]. Report reviewing waste prevention policies in Europe with a focus on how these policies approach the issue of plastics and plastic waste, 2019. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/publications/preventing-plastic-waste-in-europe>

II. Praktická část

5 Metodologie výzkumu

V praktické části bakalářské práce jsem nejprve stanovil jasné cíle šetření. Následně na základě těchto cílů jsem vytvořil hypotézy a zvolil metodu dotazníkového šetření.

5.1 Cíle a hypotézy

Cíl č. 1

Zjistit, zda provozovatelé barů a restaurací jsou informováni o nastávajícím zákazu prodeje některých jednorázových plastových výrobků.

Cíl č. 2

Zjistit, zda jsou používány plastové výrobky na jedno použití v restauracích a barech, případně jaké.

Cíl. č. 3

Zjistit, jak budou tito provozovatelé na zákaz reagovat, případně jaký to bude mít vliv na nabízený sortiment, či cenu jejich produktů.

Cíl. č. 4

Zjistit, zda s tímto omezením souhlasí a z jakého důvodu se podle nich k tomuto opatření přistupuje.

Hypotéza č. 1

Domnívám se, že více než 70 % dotázaných bude vědět o zákazu prodeje některých jednorázových plastových výrobků.

Hypotéza č. 2

Předpokládám, že více jak 90 % majitelů restaurací a barů nabízí některý z jednorázových výrobků, na který se vztahuje toto omezení.

Hypotéza č. 3

Domnívám se, že méně než 30 % těchto zařízení nabízí alternativy k jednorázovým plastům, či vůbec nenabízí produkty určené k jednorázové spotřebě.

Hypotéza č. 4

Domnívám se, že pro více než 75 % nebude mít zavedení tohoto opatření vliv na omezenější sortiment nabízených produktů.

Hypotéza č. 5

Domnívám se, že u více než 65 % těchto prodejců se zvýší cena při přechodu na alternativní řešení.

Hypotéza č. 6

Domnívám se, že více než 80 % provozovatelů restaurací a barů nebude souhlasit s tímto omezením prodeje.

5.2 Dotazníkové šetření

Dotazník se týkal jednorázových plastových výrobků v restauracích a barech a byl anonymní. Výzkum probíhal od 31.10.2021 do 30.11.2021 formou přímého dotazování v těchto zařízeních. Dotazník měl 10 uzavřených otázek. Při jejich tvorbě jsem vycházel z cílů mé práce. Otázka č. 1,2,3,4,8 se týkala informovanosti o budoucím zákazu některých jednorázových plastových výrobků a jejich současném použití. Otázky č. 5,6,7 se vztahují k dopadům tohoto opatření a poslední dva dotazy č. 9,10 směřovali k osobnímu názoru na toto omezení. Dotazník je součástí příloh.

5.3 Výsledky výzkumu a jeho grafické zpracování

Celkově bylo osloveno 50 restaurací a barů v Praze, Králověhradeckém a Pardubickém kraji. Úspěšnost sběru dat byla 100 % z důvodu osobního navštívení těchto zařízení a vysvětlení obsahu předloženého dotazníku. Přístup a názory provozovatelů a zaměstnanců byli různorodé, sporadicky docházelo k rozsáhlejšími debatám na toto téma. Získané výsledky jsou uvedeny přehledně v grafech a tabulkách. Grafy jsou součástí příloh.

Otázka č. 1: Víte, že na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 bude zakázáno prodávat některé jednorázové plastové výrobky?

Tabulka 3 - Informovanost o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904

Odpověď	Počet	Podíl
ANO	49	98 %
NE	1	2 %

Tato otázka se týká informovanosti subjektů nabízejících jídlo, nápoje a doplňkové služby o budoucím zákazu nabízení vybraných jednorázových plastových výrobků. Součástí je i doplňkový popis, že se jedná o plastové příbory (vidličky, nože, lžíce, jídelní hůlky) talíře, brčka, míchátko. A dále o nádoby na potraviny/nápoje/kelímky vyrobené z expandovaného polystyrenu. Z výsledků je zcela patrné, že většina oslovených je s tímto úplně seznámena.

Otázka č. 2: Nabízíte jednorázové plastové výrobky, na které se vztahuje toto omezení?

Tabulka 4 - Počet subjektů nabízejících jednorázové plastové výrobky

Odpověď	Počet	Podíl
ANO	13	26 %
NE	7	14 %
ČÁSTEČNĚ	30	60 %

Tyto výsledky ukazují, že 86 % respondentů jednorázové plastové výrobky používá, anebo pomalu přechází na produkty vyrobené z alternativních materiálů. 14 % dotazovaných je vůbec nevyužívá, nebo na alternativy zcela přešli.

Otázka č. 3: Pokud ano či částečně, vyberte z níže uvedených výrobků ty, které zákazníkům nabízíte.

Tabulka 5 - Seznam nabízených plastových výrobků

Odpověď	Počet	Podíl
Plastová brčka	32	74.4 %
Nádoby na potraviny z expandovaného polystyrenu	29	67.4 %
Plastové příbory	8	18.6 %

Plastová nápojová míchátko	4	9.3 %
Kelímky z expandovaného polystyrenu	3	7 %
Plastové talíře	2	4.7 %

V případě využívání vybraných jednorázových plastových výrobků, má s největším procentuálním podílem zastoupení jednorázových brček a nádob na potraviny z expandovaného polystyrenu. Značná část oslovených také poukázala na zvýšenou spotřebu těchto nádob z důvodu pandemické situace Covid-19. Plastové příbory, talíře, míchátko na nápoje či kelímky z expandovaného polystyrenu jsou u dotázaných nabízeny sporadicky a v některých případech pouze na vyžádání zákazníka.

Otázka č. 4: Pokud ne či částečně, zvolte varianty, které nabízíte.

Tabulka 6 - Seznam nabízených alternativ plastových výrobků

Odpověď	Počet	Podíl
Skleněná/kovová/bambusová/papírová brčka	25	62.5 %
Jídlo či nápoj s sebou vydáváme do obalů zákazníka	24	60 %
Papírové/BIO menu boxy	15	37.5 %
Dřevěný/BIO příbor	9	22.5 %
Papírové nebo BIO jednorázové talíře a misky	8	20.5%
Nenabízíme brčka	2	5 %

Tato otázka se týkala využívání alternativ. Byli zde jako možnosti vyselektovány materiály, které jsou na českém trhu používány. 62,5 % již využívá skleněná/kovová/bambusová nebo papírová brčka. Častým poznatkem respondentů bylo rozpouštění se papírových brček v puse během konzumace nápoje. 60 % je ochotno vydávat jídlo či nápoj do obalů zákazníka.

Otázka č. 5: Jak budete postupovat při přechodu na opakovaně použitelné produkty nebo vyrobené z jiných (alternativních) materiálů?

Tabulka 7 - Postup subjektů při přechodu na alternativní materiály

Odpověď	Počet	Podíl
Nakoupím tyto produkty	42	84 %
Už jsem na tyto výrobky úplně anebo z části přešel	34	68 %
Požádám hosty, aby si nosili vlastní	4	8 %
Přestanu nabízet jednorázové výrobky	2	4 %
Budu nucen zavřít svůj podnik	0	0 %

Většina dotázaných nemá problém přejít na alternativy tím, že tyto produkty nakoupí nebo už na tyto výrobky úplně anebo z části přešli. Pouze 4 % přestanou jakékoliv jednorázové výrobky zcela nabízet.

Otázka č. 6: Bude mít toto opatření vliv na omezenější výběr Vašich produktů?

Tabulka 8 - Vliv opatření

Odpověď	Počet	Podíl
ANO	49	98 %
NE	1	2 %

Podle této otázky nebude mít toto opatření vliv na celých 98 % respondentů. Dalo by se říct, že dotázané restaurace a bary nebyli nijak závislé na nabídce těchto výrobků.

Otázka č. 7: Změní se cena Vašeho produktu při pořízení některé z alternativ?

Tabulka 9 - Cena produktu s využitím alternativních materiálů

Odpověď	Počet	Podíl
Zvýší se	14	28 %
Zůstane stejná	36	72 %
Sníží se	0	0 %

Podle 72 % dotazovaných zůstane po pořízení nějaké alternativy, cena finálního produktu stejná. 28 % se domnívá, že výrobky na jiné bázi, nežli plastové budou dražší, tedy výsledná cena vzroste.

Otázka č. 8: Jak často používáte/prodáváte jednorázové plastové produkty, případně jejich alternativy?

Tabulka 10 - Intenzita používání jednorázových plastových výrobků

Odpověď	Počet	Podíl
Denně	38	76 %
Více než jednou za týden	8	16 %
Jednou za týden	3	6 %
Jednou za měsíc	1	2 %
Každé dva týdny	0	0 %

Tato otázka se týká období, ve kterém vybrané subjekty nejvíce využívají jednorázových plastových výrobků. 76 % uvedlo, že je to každý den.

Otázka č. 9: Souhlasíte s tímto omezením prodeje jednorázových plastových výrobků?

Tabulka 11 - Vyjádření ne/souhlasu s opatřením

Odpověď	Počet	Podíl
ANO	40	80 %
NE	10	20 %

80 % dotázaných souhlasí s tímto omezením jednorázových plastových výrobků. 20 % nesouhlasí a je proti přijetí tohoto opatření, u některých dotázaných se vyskytovala jistá skepse proti nařízením EU obecně.

Otázka č. 10: Z jakého důvodu podle Vás dochází k přijetí takového opatření?

Tabulka 12 - Důvody přijetí opatření

Odpověď	Počet	Podíl
Jednorázové plastové výrobky mají negativní dopady na životní prostředí	33	66 %
Nevím	1	2 %
Je to celé nesmysl, Evropská unie nám chce všechno zakázat	2	4 %
Jde o lobby výrobců alternativ plastových výrobků	1	2 %
Jiná	13	26 %

Tato otázka navazuje na otázku č. 9 a týká se důvodů za kterých došlo ke vzniku tohoto opatření. Byla zde uplatněna možnost vlastního názoru a uvážení v odpovědi „Jiná“, kterou zvolilo 26 % dotázaných. 66 % respondentů bylo názoru, že jednorázové plastové výrobky mají negativní dopady na životní prostředí.

5.4 Zhodnocení hypotéz

Hypotéza č. 1

Domnívám se, že více než 70 % dotázaných bude vědět o zákazu prodeje některých jednorázových plastových výrobků.

Hypotéza č. 1 se potvrdila.

Odpověď na tuto hypotézu byla v obsažena v otázce č. 1, kdy 98 % respondentů vědělo o budoucím zákazu prodeje jednorázových plastových výrobků. Pouze 1 z dotázaných nebyl s touto skutečností zatím nijak obeznámen.

Hypotéza č. 2

Předpokládám, že více jak 90 % majitelů restaurací a barů nabízí některý z jednorázových výrobků, na které se vztahuje toto omezení.

Hypotéza č. 2 se potvrdila

Tato hypotéza byla ověřena na základě otázek č. 2,3. 86 % dotazovaných restaurací a barů i částečně nabízí vybrané jednorázové plastové výrobky. Mezi těmito produkty jsou nejvíce zastoupeny plastová brčka a nádoby na potraviny z expandovaného polystyrenu.

Hypotéza č. 3

Domnívám se, že méně než 30 % těchto zařízení nabízí alternativy k jednorázovým plastům, či vůbec nenabízí produkty určené k jednorázové spotřebě.

Hypotéza č. 3 se nepotvrdila

Majitelé restaurací a barů se na nadcházející omezení tohoto prodeje připravují. Důkazem je že, 74 % dotázaných úplně či z části začalo využívat alternativních variant. Nejpoužívanějšími jsou Skleněná/kovová/bambusová/papírová brčka,

jídlo či nápoj s sebou vydáván do obalů zákazníka nebo užití biologicky rozložitelných menu boxů. Tyto skutečnosti jsou uvedeny v otázkách č. 2 a č. 4.

Hypotéza č. 4

Domnívám se, že pro více než 75 % nebude mít zavedení tohoto opatření vliv na omezenější sortiment nabízených produktů.

Hypotéza č. 4 se potvrdila

98 % účastníků odpovědělo na otázku č. 4, že toto opatření nebude mít vliv na nabídku jejich produktů. Ačkoliv podle odpovědí na otázku č. 8, 76 % denně používá vybrané jednorázové produkty.

Hypotéza č. 5

Domnívám se, že u více než 65 % těchto prodejců se zvýší cena při přechodu na alternativní řešení.

Hypotéza č. 5 se nepotvrdila

Tato hypotéza byla ověřena otázkou č. 7. 28 % dotázaných subjektů sice odpovědělo, že se jim zvýší náklady a tím pádem i cena finálního produktu, na druhou stranu 72 % je toho názoru, že cena zůstala nebo zůstane stejná. Nikdo z dotázaných si nemyslí, že by výsledná cena klesla.

Hypotéza č. 6

Domnívám se, že více než 80 % provozovatelů restaurací a barů nebude souhlasit s tímto omezením prodeje.

Hypotéza č. 6 se nepotvrdila

80 % dotázaných s tímto opatřením souhlasí. Vychází to z dat otázky č. 9. Oproti tomu 20 % nesouhlasí. V otázce č. 10 se tyto dva názorové proudy střetli. Většina

se domnívá, že jednorázové plastové výrobky mají negativní dopady na životní prostředí. Velká část respondentů se ale vyjádřila vůči směrnici negativně. Doslovná vyjádření jsou součástí přílohy č. 2.

5.5 Shrnutí a zhodnocení

Vzhledem k narůstajícím negativním dopadům na životní prostředí ze strany člověka je aplikace právních norem nejzazší, ale jedinou formou dosažení cílů rovnováhy mezi člověkem a přírodou. Apel po stránce morální se jeví jako nedostačující. V provedeném dotazníkovém šetření jsem se nesetkal s případem vlastní iniciativy u dotazovaných subjektů v nevyužívání jednorázových plastových výrobků před zavedením směrnice 2019/904. Většina subjektů je již seznámena s opatřeními článku 5 části přílohy B směrnice 2019/904. Před její transpozicí do českého právního řádu majitelé vybraných restaurací a barů doprodávají zásoby a přecházejí na alternativní materiály. Většina provozovatelů souhlasí s chystajícími legislativními změnami a tím, že jednorázové plastové výrobky mají negativní dopady na životní prostředí.

Závěr

Důležitým krokem ze strany Evropské unie, sloužícím ke zlepšení stále zhoršujícího se stavu životního prostředí, vlivem obrovského množství odpadu z jednorázových plastových výrobků je vytvoření směrnice 2019/904. Tato právní úprava je v souladu s principy oběhového hospodářství, které upřednostňuje opětovně použitelné výrobky a omezení vzniklého odpadu. Tato směrnice pojednává o zohlednění fáze výroby a používání, opakované použitelnosti a recyklovatelnosti výrobků.

Vnitrostátní právní úprava vztahující se k této problematice je ovlivněna evropským právem. Jednotlivé dílčí právní normy jsou pomalu a nedostatečně transponovány a nemusí tak dojít ke komplexnímu fungování a kompatibilitě s unijní legislativou. Příklad nedodržení transpoziční lhůty je i v případě transpozice směrnice 2019/904, která je stále ve stavu dvou samostatných návrhů zákonů. Jedná se jak o návrh zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, který slouží k transpozici nových opatření, tak o návrh zákona, kterým se mění některé zákony v souvislosti s přijetím zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků, který začleňuje ostatní ustanovení směrnice 2019/904 do platné vnitrostátní legislativy. Rozdělení transpozice směrnice na dva samostatné návrhy zákonů vnímám jako logické řešení, které slouží k lepší orientaci příjemců, a ne duplikaci již existujících systémů a nástrojů sloužících k plnění požadavků směrnice 2019/904. Návrh transpozičního zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí je návrhem přehledným, s relativně jasnou čitelností směřování adresáta. Opatření obsažená v tomto návrhu zákona nepůsobí na příjemce pouze edukativní formou, ale jsou zde uvedeny i konkrétní restriktivní body.⁶³

⁶³ Např. zákaz uvádění vybraných plastových výrobků na trh a do oběhu uveden v § 6 návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí

V současné době je jedním z parametrů při rozhodování o podobě chystané právní úpravy i fakt zvýšené poptávky po jednorázových plastových výrobcích v souvislosti s hygienickými opatřeními proti šíření nemoci Covid-19 na našem území. Dalším diskutovaným aspektem je splnění navýšení povinného obsah recyklátu v nápojových láhvích transponovaného v § 12a souvisejícího změnového zákona o obalech.

Ačkoli cílem jednotlivých bodů navrhované právní úpravy týkající se regulace jednorázových plastových výrobků je pomoci se zlepšením stávajícího stavu životního prostředí, tak začlenění právních předpisů do praxe nemusí mít stejný efekt. Například podle získaných údajů dotazníkového šetření uvedeného v praktické části mé práce se potvrzuje, že oslovené restaurace a bary již před zavedením právní úpravy počítají s regulací některých plastových výrobků, a proto nakupují alternativní náhrady dostupné na trhu. Přechod na jiné alternativní materiály je vhodným řešením pouze za podmínek, že u nich existují vědecky ověřená data, která by potvrdovala, že jsou bezpečné a ekologicky rozložitelné. Jiná materiálová jednorázovost je ovšem pouhým přenesením problému. Řešením je nastavení oběhového systému, jehož cílem je nevyužívání produktů pouze jednou, ale opakovaně.

Většina dotázaných subjektů souhlasí s omezením využívání jednorázových plastových výrobků uvedených v části A přílohy návrhu zákona o omezení vybraných plastových výrobků, i když je v současné době sama denně využívá. Dalo by se říci že, to svědčí i o porozumění naléhavosti špatného environmentálního stavu naší planety. Nutno ovšem podotknout, že žádný ze subjektů není na těchto výrobcích existenčně závislý, a navíc má možnost využití již zmíněných produktů z alternativních materiálů za přibližně stejnou cenu.

Pokud bude navrhovaný zákon v této podobě schválen, nebudou mít z pohledu provedení výzkumu provozovatelé restaurací a barů problém s plněním povinností z něho vyplívajících.

Seznam použité literatury

Monografie

ATTENBOROUGH, David a Jonnie HUGHES. Život na naší planetě: mé svědectví a vize pro budoucnost. Přeložil Jiří PETRŮ. Praha: Práh, 2021. ISBN 978-80-7252-884-4.

ČERVINKA, Pavel. Ekologie a životní prostředí: učebnice pro střední odborné školy a učiliště. 2. vyd. Praha: Nakladatelství České geografické společnosti, 2012. ISBN 978-80-86034-97-3.

DAMOHORSKÝ, Milan. Právo životního prostředí. 3. vyd. V Praze: C.H. Beck, 2010. ISBN 978-80-7400-338-7.

DOREY, Martin. Už – žádné – plasty: i ty můžeš změnit svět. Přeložil Pavlína STELZEROVÁ. Praha: Dobrovský, 2020. Via. ISBN 978-80-7585-733-0.

Důvodová zpráva k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2022.

MÁCHAL, Aleš a Mojmír VLAŠÍN. Desatero domácí ekologie: praktický rádce, jak se nejen doma chovat šetrněji k životnímu prostředí. 2. upr. vyd. Brno: Ekocentrum, 1996. ISBN 80-902203-2-0.

MEZŘICKÝ, Václav. Základy ekologické politiky. Ostrava: VŠB-Technická univerzita, 1996. Praha. ISBN 80-85368-96-x.

RATHOUSOVÁ, Karolína. Eko průvodce, aneb, Planetu B nemáme. Praha: Karolína Rathousová, 2019. ISBN 978-80-270-7013-8.

TUHÁČEK, Miloš a Jitka JELÍNKOVÁ. Právo životního prostředí: praktický průvodce. Praha: Grada, 2015. Právo pro každého (Grada). ISBN 978-80-247-5464-2.

Usnesení Evropského parlamentu ze dne 13. září 2018 o evropské strategii pro plasty v oběhovém hospodářství.

WALLACE-WELLS, David. Neobyvatelná Země: život po oteplení. Přeložila Sylva FICOVÁ. Brno: Host, 2020. Klimax. ISBN 978-80-275-0254-7.

Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2020.

Zákonná úprava a IAŘ (interní akty řízení)

Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 ze dne 5. června 2019 o omezení dopadu některých plastových výrobků na životní prostředí

Zákon č. 110/1997 Sb., o potravinách a tabákových výrobcích v posledním znění

Zákon č. 258/200 Sb. o ochraně veřejného zdraví v posledním znění

Zákon č. 477/2001 Sb. o obalech a o změně některých zákonů v posledním znění

Zákon č. 541/2020 Sb. o odpadech v posledním znění

Webové stránky a elektronické zdroje.

Centre for international environmental law [online]. Plastic and climate executive summary, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.ciel.org/plasticandclimate/>

Dost bylo plastů na jedno použití [online]. Projekt Ministerstva životního prostředí, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20210113-dost-bylo-plastu-na-jedno-pouziti-MZP-posila-60-milionu-na-alternativy-fastfoodoveho-nadobi

Dotace udržitelných alternativ materiálů [online]. Projekt Ministerstva životního prostředí, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_20211105_Vlada-opetovne-schvalila-zakon-o-jednorazovych-plastech

EEA Report No 2/2019 A [online]. Report reviewing waste prevention policies in Europe with a focus on how these policies approach the issue of plastics and plastic waste, 2019. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.eea.europa.eu/publications/preventing-plastic-waste-in-europe>

European consumer organisation [online]. Safe and sustainable food packaging, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.beuc.eu/publications/towards-safe-and-sustainable-food-packaging>

Impacts of food contact chemicals on human health [online]. Consensus statement, 2020. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://ehjournal.biomedcentral.com/articles/10.1186/s12940-020-0572-5>

Nogreenwashing.cz [online]. Webinář o náhradě jednorázových plastů, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.nogreenwashing.cz/webinar/nahrada-jednorazovych-plastu/>

Our world in data [online]. Plastic pollution, 2018. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://ourworldindata.org/plastic-pollution>

Pasticoceans.org [online]. Education guide, 2021. [cit. 26.2.2022]. Dostupné z: <https://plasticoceans.org/plastic-pollution-info-resources/>

Předcházení vzniku odpadu z jednorázových plastů a alternativ [online]. Kampaň dost bylo plastu, 2019. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/news_190515-kampan-mzp-dostbyloplastu-nenahrazujte-predchazejte

Sdělení komise evropskému parlamentu, evropské radě, Evropskému hospodářskému a sociálnímu výboru a výboru Regionů [online]. Zelená dohoda pro Evropu, 2019. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://ec.europa.eu/info/strategy/priorities-2019-2024/european-green-deal_cs

Smlouva o fungování EU [online]. Článek 191, 2012. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://eurlex.europa.eu/legalcontent/CS/TXT/PDF/?uri=CELEX:12012E/TXT&from=FI>

Státní politika životního prostředí České republiky 2030 s výhledem do 2050 [online]. Zastřešující strategický dokument, 2021. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.databaze-strategie.cz/cz/mzp/strategie/statni-politika-zivotniho-prostredi-2030-vyhled-do-2050>

Sueddeutsche.de [online]. Kunststoff aus dem Neandertal. [cit. 28.1.2022]. Dostupné z: <https://www.sueddeutsche.de/wirtschaft/anfaenge-des-plastiks-kunststoff-aus-dem-neandertal-1.2096041>

Třídění odpadu [online]. Greenwashing [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.trideniodpadu.cz/greenwashing>

Zpravodaj Ministerstva životního prostředí, číslo1/březen 2018 [online]. Biodegradabilní plasty dávají naději, 2018. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: https://www.mzp.cz/cz/zpravodaj_mzp

Zpravodajství Evropský parlament [online]. Plastový odpad a jeho recyklace v EU, Infografika, 2018. [cit. 25.1.2022]. Dostupné z: <https://www.europarl.europa.eu/news/cs/>

Seznam tabulek, grafů a obrázků

<i>Tabulka 1 - Směrnice o jednorázových plastech – výrobky a specifické cíle a opatření (Zdroj: Závěrečná zpráva z hodnocení dopadů regulace k návrhu zákona o omezení dopadu vybraných plastových výrobků na životní prostředí, Praha, 2020)</i>	<i>23</i>
<i>Tabulka 2 - Deset nejčastějších druhů jednorázových plastových výrobků končících jako plastové odpady v mořích (Zdroj: Impact Assessment směrnice SUP, 2018).....</i>	<i>27</i>
<i>Tabulka 3 - Informovanost o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904.....</i>	<i>37</i>
<i>Tabulka 4 - Počet subjektů nabízejících jednorázové plastové výrobky.....</i>	<i>38</i>
<i>Tabulka 5 - Seznam nabízených plastových výrobků</i>	<i>38</i>
<i>Tabulka 6 - Seznam nabízených alternativ plastových výrobků.....</i>	<i>39</i>
<i>Tabulka 7 - Postup subjektů při přechodu na alternativní materiály.....</i>	<i>40</i>
<i>Tabulka 8 - Vliv opatření</i>	<i>41</i>
<i>Tabulka 9 - Cena produktu s využitím alternativních materiálů.....</i>	<i>41</i>
<i>Tabulka 10 - Intenzita používání jednorázových plastových výrobků.....</i>	<i>42</i>
<i>Tabulka 11 - Vyjádření ne/souhlasu s opatřením</i>	<i>42</i>
<i>Tabulka 12 - Důvody přijetí opatření</i>	<i>43</i>
<i>Graf 1 - Způsoby nakládání s plastovými odpady dle jednotlivých zemí v roce 2018 (Zdroj: Plastics: the Facts 2019).....</i>	<i>25</i>
<i>Graf 2 - Informovanost o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904.....</i>	<i>58</i>
<i>Graf 3 - Počet subjektů nabízejících jednorázové plastové výrobky</i>	<i>58</i>
<i>Graf 4 - Seznam nabízených plastových výrobků</i>	<i>59</i>
<i>Graf 5 - Seznam nabízených alternativ plastových výrobků.....</i>	<i>59</i>
<i>Graf 6 - Postup subjektů při přechodu na alternativní materiály.....</i>	<i>60</i>
<i>Graf 7 - Vliv opatření</i>	<i>60</i>
<i>Graf 8 - Cena produktu s využitím alternativních materiálů.....</i>	<i>61</i>
<i>Graf 9 - Intenzita používání jednorázových plastových výrobků.....</i>	<i>61</i>
<i>Graf 10 - Vyjádření ne/souhlasu s opatřením.....</i>	<i>62</i>
<i>Graf 11 - Důvody přijetí opatření</i>	<i>62</i>
<i>Obrázek 1 - Harmonizované specifikace označení pro tabákové výrobky s filtry a filtry uváděné na trh pro použití v kombinaci s tabákovými výrobky (Zdroj: příloha č. 3 prováděcí nařízení Komise (EU) 2020/2151, ze dne 17. prosince 2020, kterým se stanoví pravidla pro harmonizované specifikace pro označování plastových výrobků na jedno použití uvedených v části D přílohy směrnice 2019/904.....</i>	<i>19</i>

Seznam příloh

Příloha č. 1: DOTAZNÍK K VÝZKUMU

Příloha č. 2: OTÁZKA Č. 10 DOTAZNÍKU – FORMA ODPOVĚDI: JINÁ

Příloha č.3: GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Přílohy práce

Příloha č. 1: DOTAZNÍK K VÝZKUMU

Jednorázové plastové výrobky v restauracích a barech

Dobrý den,

Prosím věnujte několik minut svého času na vyplnění následujícího dotazníku, který mi pomůže při sběru dat pro mou bakalářskou práci. Tento dotazník se týká zákazu prodeje vybraných jednorázových plastových výrobků.

Moc Vám děkuji!

1 Víte, že na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 bude zakázáno prodávat některé jednorázové plastové výrobky?

Nápověda k otázce: *Jde o plastové přístroje (vidličky, nože, lžice, jídelní hůlky) talíře, brčka, míchátko. A dále o nádoby na potraviny/nápoje/kelímky vyrobené z expandovaného polystyrenu.*

Ano Ne

2 Nabízíte jednorázové plastové výrobky, na které se vztahuje toto omezení?

Ano Ne Částečně

3 Pokud ano či částečně, vyberte z níže uvedených výrobků ty, které zákazníkům nabízíte.

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

Plastová brčka Plastové přístroje Plastové talíře Plastová nápojová míchátko
 Nádoby na potraviny z expandovaného polystyrenu Kelímky z expandovaného polystyrenu

4 Pokud ne či částečně, zvolte varianty, které nabízíte.

Nápověda k otázce: *Nejedná se o oxo-rozložitelné plastové výrobky*

Skleněná/kovová/bambusová/papírová brčka Nenabízíme brčka Dřevěný/BIO příbor Papírové/BIO menuboxy
 Papírové nebo BIO jednorázové talíře a misky Jídlo či nápoj s sebou vydáváme do obalů zákazníka

5 Jak budete postupovat při přechodu na opakovaně použitelné produkty nebo vyrobené z jiných (alternativních) materiálů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu nebo více odpovědí*

- Už jsem na tyto výrobky úplně anebo z části přešel
- Nakoupím tyto produkty
- Požádám hosty aby si nosili vlastní
- Budu nucen zavřít svůj podnik
- Přestanu nabízet jednorázové výrobky

6 Bude mít toto opatření vliv na omezenější výběr Vašich produktů?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

7 Změní se cena Vašeho produktu při pořízení některé z alternativ?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Zvýší se Zůstane stejná Sníží se

8 Jak často používáte/prodáváte jednorázové plastové produkty, případně jejich alternativy ?

Nápověda k otázce: *Otázka se týká plastových příborů (vídličky, nože, lžice, jídelní hůlky) talířů, brček, míchátek. A dále nádob na potraviny/nápoje/keřímky vyrobené z expandovaného polystyrenu. Jedná se i o alternativy nahrazující tyto plastové produkty.*

- Denně Více než jednou za týden Jednou za týden Každé dva týdny Jednou za měsíc

9 Souhlasíte s tímto omezením prodeje jednorázových plastových výrobků?

Nápověda k otázce: *Vyberte jednu odpověď*

- Ano Ne

10 Z jakého důvodu podle Vás dochází k přijetí takového opatření?

- Jednorázové plastové výrobky mají negativní dopady na životní prostředí
- Nevím
- Je to celé nesmysl, Evropská unie nám chce všechno zakázat
- Jde o lobby výrobců alternativ plastových výrobků
- Jiná...

Příloha č. 2: OTÁZKA Č. 10 DOTAZNÍKU – FORMA ODPOVĚDI: JINÁ

Z jakého důvodu podle Vás dochází k přijetí takového opatření?

„Finanční důvody.“

„Tímto patřením nezachráníme globální problémy, kterými jsou např. kácení deštných pralesů. Pryč z EU.“

„Zásadně jsem hlavně proti polystyrenovým krabičkám.“

„Myslím si, že je to i z hygienických důvodů.“

„Vše se mění.“

„EU nám nařizuje nesmysli.“

„Planetu to nezachrání.“

„Jsem pro zálohování.“

„Papírová alternativa je k ničemu. Jsem pro vystoupení ČR z EU.“

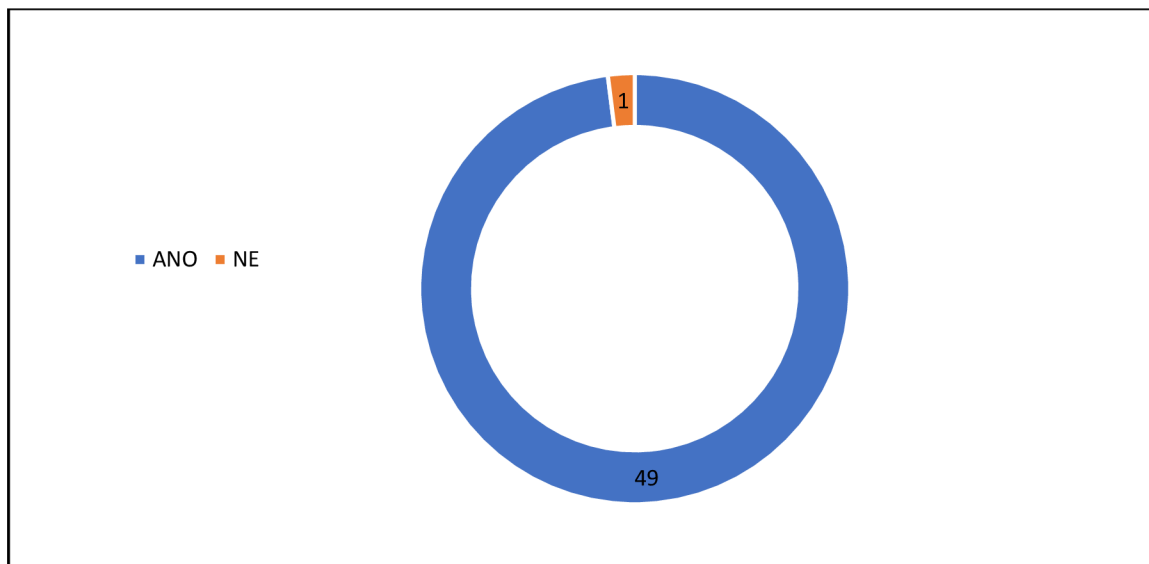
„Nesouhlasím s papírovými alternativami boxu na jídlo a brčky – rozmočí se to.“

„Papírové řešení, není řešení.“

„Nic se tím nevyřeší, dokud to nebudou řešit Východní země (Asie).“

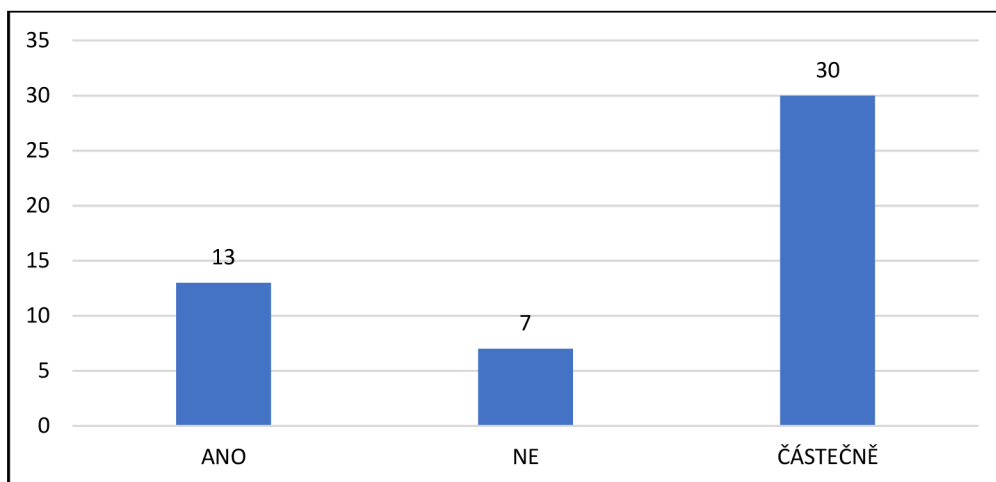
PŘÍLOHA Č. 3: GRAFICKÉ ZNÁZORNĚNÍ VÝSLEDKŮ DOTAZNÍKOVÉHO ŠETŘENÍ

Otázka č. 1: Víte, že na základě Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904 bude zakázáno prodávat některé jednorázové plastové výrobky?

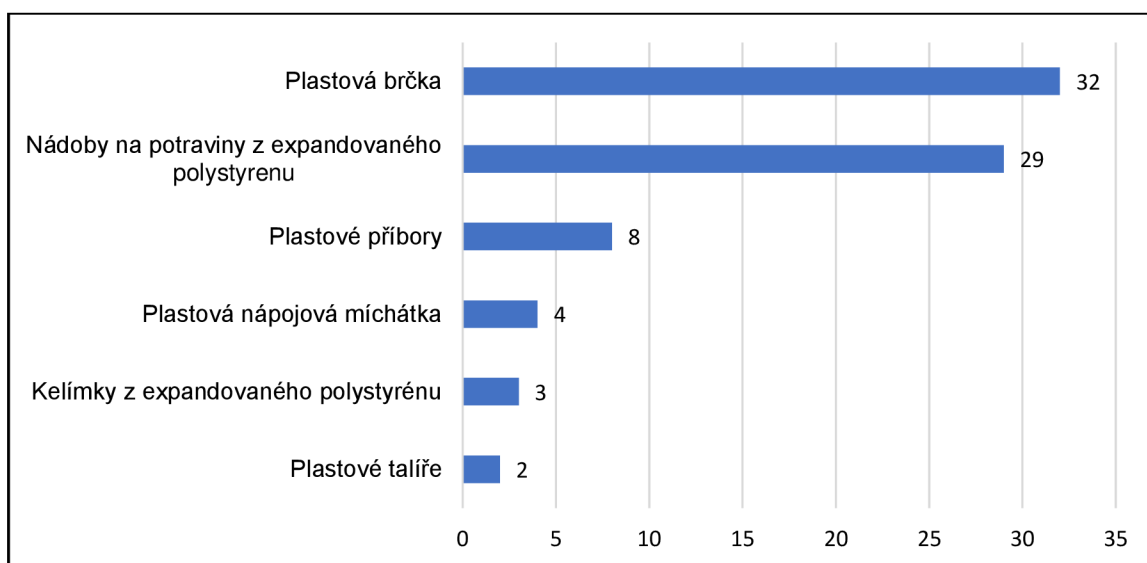
Graf 2 - Informovanost o směrnici Evropského parlamentu a Rady (EU) 2019/904

Otázka č. 2: Nabízíte jednorázové plastové výrobky, na které se vztahuje toto omezení?

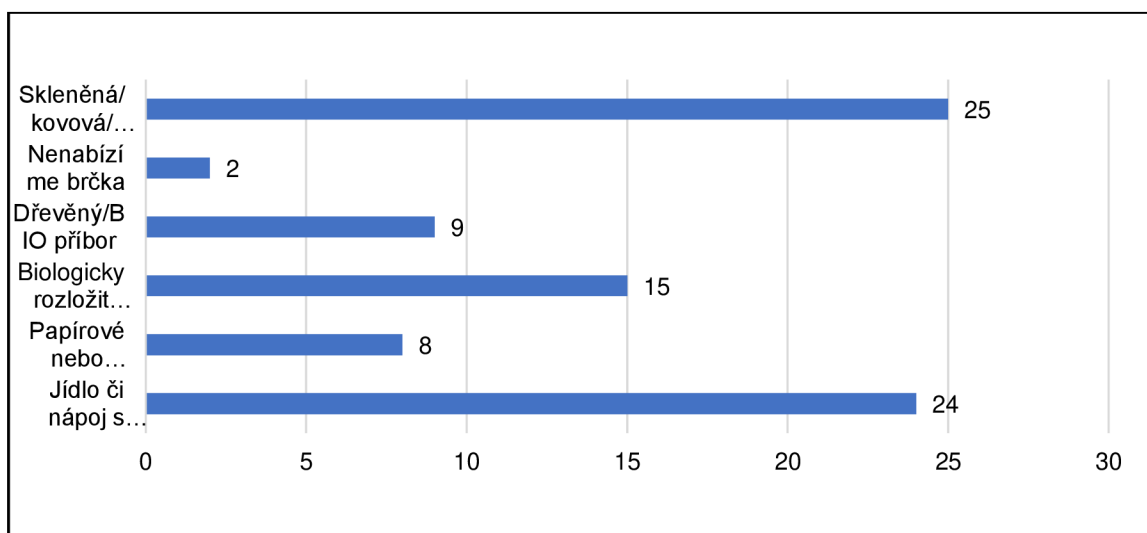
Graf 3 - Počet subjektů nabízejících jednorázové plastové výrobky

Otázka č. 3: Pokud ano či částečně, vyberte z níže uvedených výrobků ty, které zákazníkům nabízíte.

Graf 4 - Seznam nabízených plastových výrobků

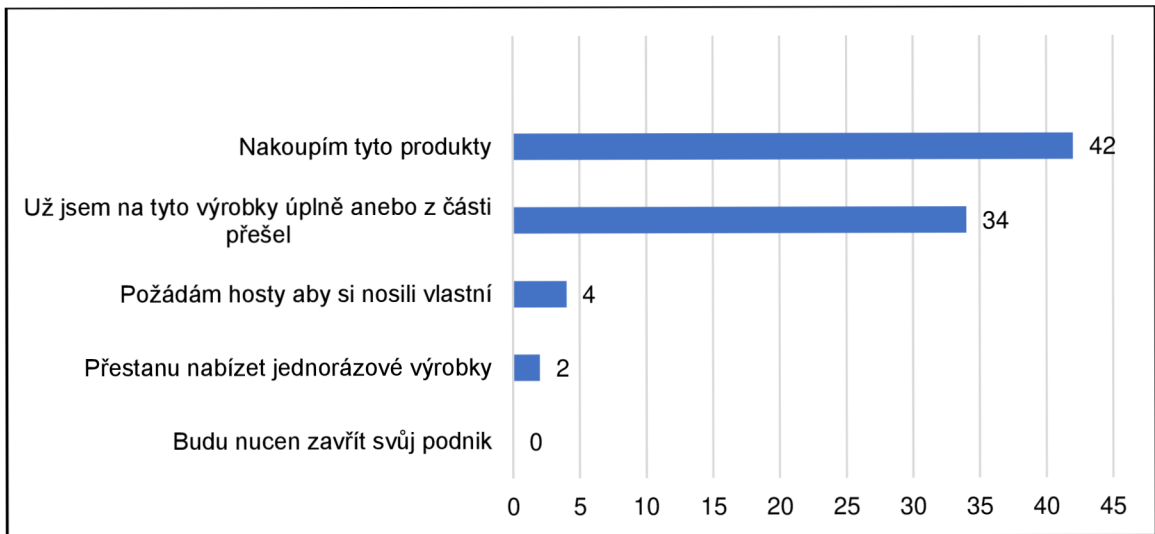
Otázka č. 4: Pokud ne či částečně, zvolte varianty, které nabízíte.

±

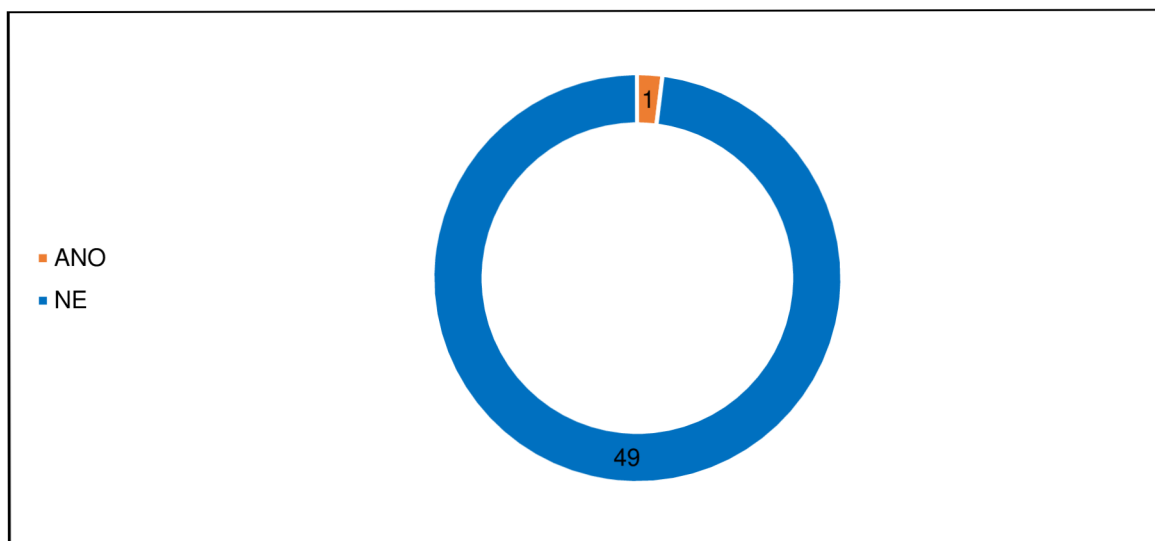
Graf 5 - Seznam nabízených alternativ plastových výrobků

Otázka č. 5: Jak budete postupovat při přechodu na opakovaně použitelné produkty nebo vyrobené z jiných (alternativních) materiálů?

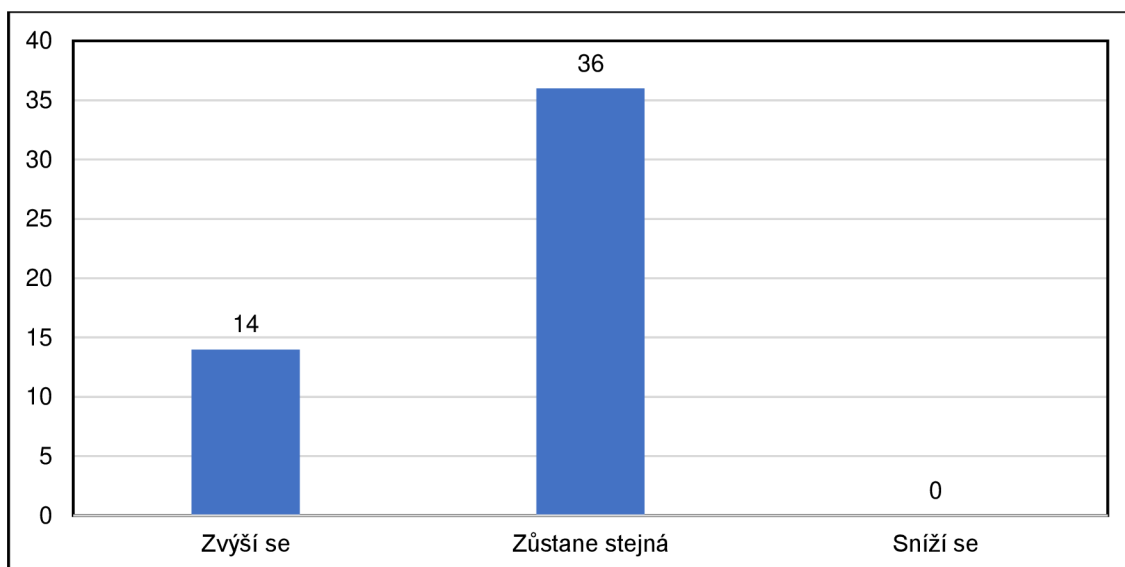
Graf 6 - Postup subjektů při přechodu na alternativní materiály

Otázka č. 6: Bude mít toto opatření vliv na omezenější výběr Vašich produktů?

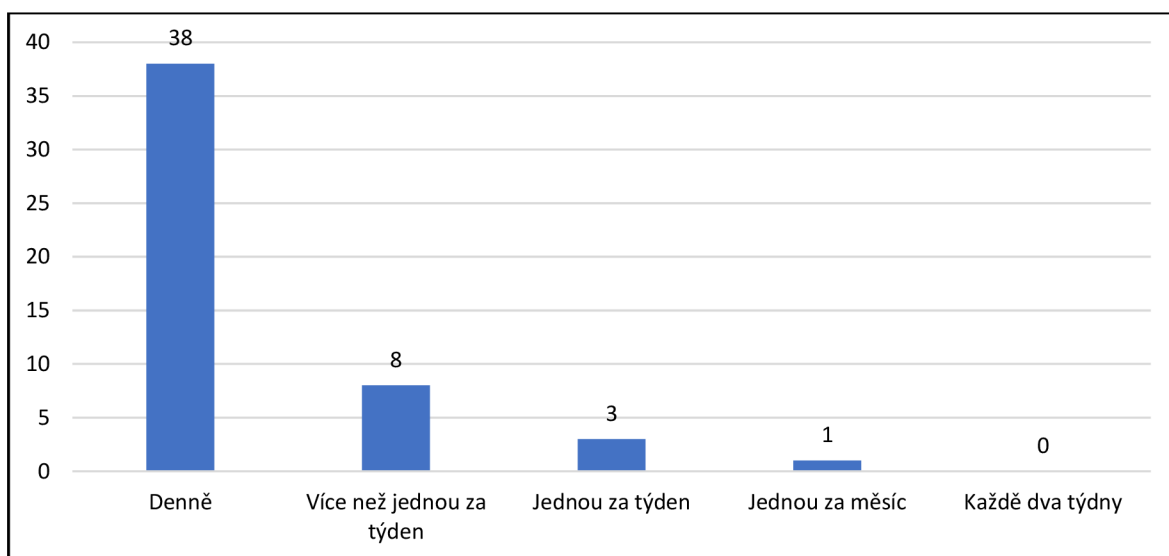
Graf 7 - Vliv opatření

Otázka č. 7: Změní se cena Vašeho produktu při pořízení některé z alternativ?

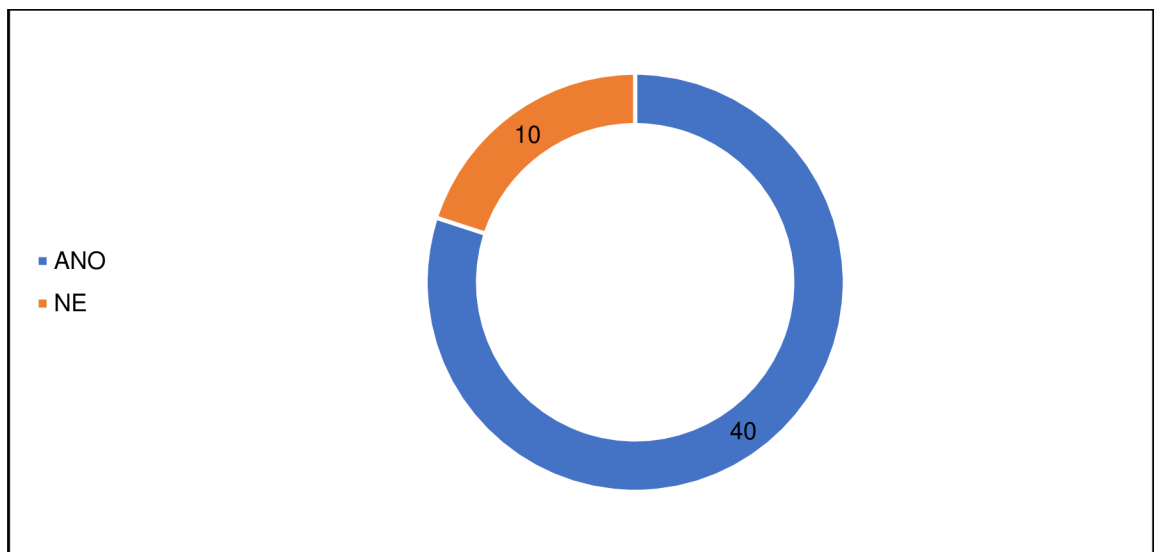
Graf 8 - Cena produktu s využitím alternativních materiálů

Otázka č. 8: Jak často používáte/prodáváte jednorázové plastové produkty, případně jejich alternativy?

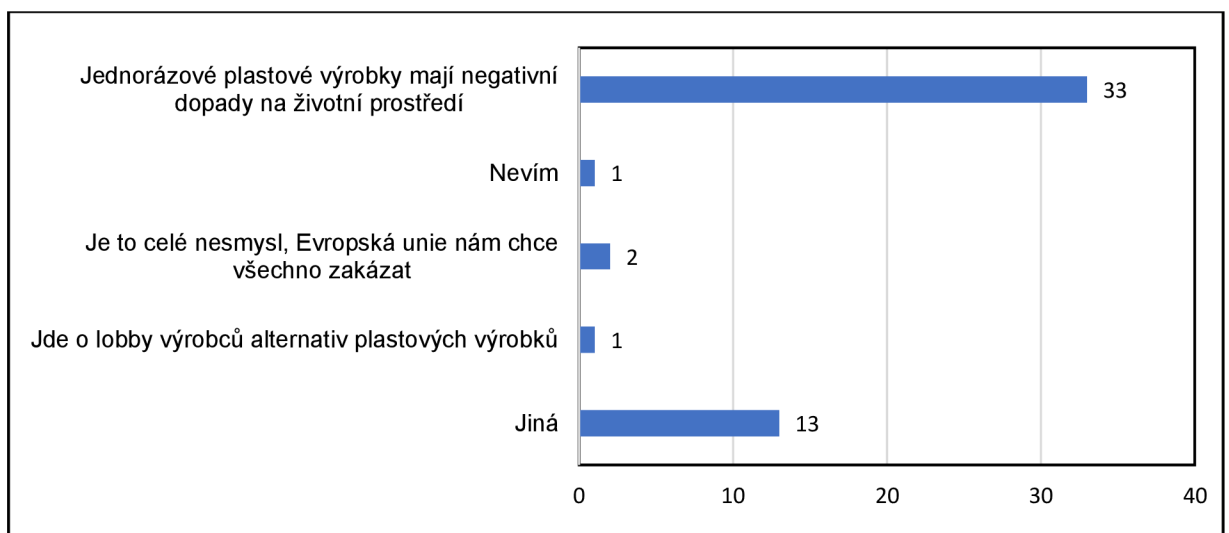
Graf 9 - Intenzita používání jednorázových plastových výrobků

Otázka č. 9: Souhlasíte s tímto omezením prodeje jednorázových plastových výrobků?

Graf 10 - Vyjádření ne/souhlasu s opatřením

Otázka č. 10: Z jakého důvodu podle Vás dochází k přijetí takového opatření?

Graf 11 - Důvody přijetí opatření